Carl Asschenfeldt-Hansen

Gullgruben: Andre Korinterbrev

En bibelforklaring (1902–03)

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Carl Asschenfeldt-Hansen: *Gullgruben: Andre Korinterbrev* (En bibelforklaring (1902–03)).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Innledning til Andre korinterbrev 1
370. Brevets innledning og hilsen. Lovprisning for trøsten som Gud så rikelig hadde trøstet apostelen med under store trengsler (1,1–11) .4
371. Paulus hadde ikke endret reiseplanen av vankelmodighet, men av kjærlig hensyn (1,12–24) 8
372. Enda en grunn til at reiseplanen ble endret. Veiledning om den grove synderen som var utestengt av menigheten (2,1–11) 12
373. Paulus priser Gud for seiersgleden i ordets tjeneste (2,12–17) . . 15
374. Korinterne var Paulus' anbefalingsbrev, likevel ikke til hans egen, men til Guds ære. Herligheten i evangeliets tjeneste (3,1–11) . 18
375. Kristi tjeneres frimodighet og herlige forvandling etter Herrens bilde ved Ånden (3,12–18) 22
376. «Ved å legge sannheten åpent fram, anbefaler vi oss for Guds åsyn til alle menneskers samvittighet» (4,1–6) 26
377. Vi har vår skatt i leirkar (4,7–12) 29
378. «Vi har ikke det synlige for øye, men det usynlige» (4,13–18) . . 31
379. Det fullvisse håpet om oppstandelseslegemet. Apostelen lengter etter å få dette legemet uten å måtte dø. Men mest lengter han etter å komme hjem til Herren, og denne lengselen ble for ham en stadig drivkraft til å leve Herren til behag (5,1–10) 33
380. Kristi kjærlighet tvinger oss (5,11–21) 38
381. Apostelen retter nå formaningen personlig til korinterne og tegner for dem i levende trekk et ekte kristenliv ved å vise til sitt eget eksempel (6,1–10) 43
382. «Dra ikke i fremmed åk med vantro!» (6,11–7,1) 47
383. Bedrøvelsen etter Guds sinn og de velsignede fruktene den bærer (7,2–16) 50
384. Innsamlingen til den fattige menigheten i Jerusalem: Paulus innskjerper den hellige offervilligheten (8,1–15) 56

385. Apostelen anbefaler de tre brødrene han sendte til Korint på grunn av innsamlingen (8,16–24) 61
386. «Den som sår sparsomt, skal også høste sparsomt, og den som sår rikelig, skal høste med rik velsignelse» (9,1–15) 63
387. Paulus begynner sitt selvforsvar og vender seg bestemt til motstanderne sine i Korint (10,1–6) 68
388. «Det er ikke den som gir seg selv vitnesbyrd, som holder mål, men den som Herren gir vitnesbyrd» (10,7–18) 72
389. Paulus' nødtvungne selvros (11,1–15) 75
390. Apostelen fortsetter sin nødtvungne selvros, men vil helst rose seg av sine trengsler (11,16–33) 79
391. Den himmelhøye åpenbaringen og den ydmykende lidelsen (12,1–10) 83
392. Paulus avslutter sitt selvforsvar (12,11–21) 88
393. Enda en siste alvorlig advarsel til de motvillige. Sluttformaning til hele menigheten og slutthilsen (13,1–13) 91
Om Carl Asschenfeldt-Hansen 94

Innledning til Andre korinterbrev

Før Paulus hadde sendt av sted det første brevet til korinterne, hadde han sendt sin medarbeider Timoteus dit, slik vi hørte i det brevet. Dette besøket i Korint blir slett ikke nevnt i Andre korinterbrev. Her nevnes derimot et besøk av Titus, en annen av Paulus' medarbeidere, mens Første korinterbrev ikke sier et ord om at Titus ble sendt.

Noen har ment at Timoteus slett ikke nådde fram til Korint, men ikke kom lenger enn til Makedonia. Andre mener – og det er vel det rimeligste – at han allerede hadde reist fra Korint igjen før korinterne fikk det første brevet. I så fall kunne han jo ikke bringe apostelen noe bud om hvordan det første brevet hadde virket. Det kunne derimot Titus, som ble sendt senere. Da forstår vi at Paulus i dette andre brevet bare holder seg til Titus og ikke til Timoteus. Det budet han hadde fått gjennom Titus om virkningen av det første brevet, er jo grunnlaget for dette andre brevet og den nærmeste foranledningen til det.

I 1 Kor 16,8 hørte vi at Paulus tenkte å bli i Efesos til pinse (i år 57). Derfra ville han så reise over Makedonia til Korint. Men opprinnelig hadde planen hans vært en annen (se 1 Kor 16): Han ville reise rett over havet til Korint og derfra besøke Makedonia. Da ville Korint ha blitt hovedkvarteret hans på denne reisen. Det likte korinterne svært godt, dessverre kanskje delvis av forfengelighet. De var imidlertid blitt svært skuffet da de hørte at Paulus hadde endret reiseplanen sin, og flere hadde derfor beskyldt ham for å mangle fasthet, for å være vankelmodig.

Alt dette og mye mer fikk Paulus vite da han endelig traff Titus. Han hadde ventet å treffe ham i Troas, som lå på nordspissen av Lilleasia

(se 2 Kor 2,12). Men da det ikke skjedde, skyndte han seg videre til Makedonia, og der traff han ham. På mange måter var det jo godt nytt han fikk gjennom Titus. Det første brevet hans var blitt rikt velsignet av Gud og hadde vakt oppriktig anger hos den aller største delen av menigheten.

De var på ingen måte blitt forbitret på Paulus. Tvert imot hadde den bitre sorgen deres, som vi hører i 2 Kor 7,7, nettopp vært forent med lengsel etter Paulus og med iver for ham som var deres åndelige far. Mye av det Paulus hadde påtalt, var også blitt rettet. Splittelsen i partier var stanset, den utuktige mannen var blitt satt under alvorlig tukt, og så videre.

Men dette gjaldt likevel bare det store flertallet. I 2 Kor 2,6 sier Paulus om utestengningen av den utuktige mannen at denne straffen var kommet over ham fra «de fleste». Og i det lå noe svært alvorlig. En del av menighetens lemmer hadde altså protestert mot at den grove synderen ble utestengt, og dermed stilt seg i enda skarpere motsetning til apostelen sin. Derfor sier Paulus også i 2 Kor 12,21 at han fryktet han skulle måtte sørge over mange når han kom igjen – mange som tidligere hadde syndet og ikke hadde omvendt seg fra den urenhet, utukt og skamløshet de hadde drevet på med.

Vi ser videre av Andre korinterbrev at disse ubotferdige gikk enda lenger i angrepet på Paulus for å forsvare seg selv i sin ondskap. De prøvde å bestride at han var apostel. I dette fikk de kraftig støtte fra de jødisksinnede vranglærerne som var kommet til Korint med anbefalingsbrev (se 2 Kor 3,1).

Sporene etter dem merket vi jo allerede i det skarpe ordet fra Paulus i 1 Kor 16,22, som fikk en tydelig adresse ved det arameiske tillegget («Maran ata»). De kom med en mengde onde beskyldninger mot ham, og de var hele tiden med på å puste til ilden der det var mulig å tolke det apostelen hadde sagt eller gjort, i ond retning. Derfor måtte Paulus igjen svinge det skarpe sverdet mot disse fiendene. Det gjør han særlig i den siste delen av brevet.

Brevet må være skrevet i Makedonia, trolig på ettersommeren 57. Det ble skrevet midt i en anstrengende virksomhet. En merker at det går en sterk sinnsbevegelse gjennom brevet. Den gir brevet et særpreg og gir oss i helt særlig grad et innblikk i det store apostelhjertet, som var så brennende varmt i sin medfølelse: «Hvem er svak uten

at også jeg blir svak? Hvem voldes anstøt, uten at det brenner i meg?» (2 Kor 11,29).

Brevet faller i to hoveddeler. Den første delen (kap. 1–9) er særlig vendt til flertallet i menigheten, de som hadde tatt ydmykt imot det første brevet hans og gitt ordet hans rom. Den andre hoveddelen (kap. 10–13) gjelder særlig dem som hadde gjort seg harde og lyttet til de listige vranglærernes løgner om Paulus. Denne siste delen er også langt skarpere.

Ser vi nærmere på innholdet, faller den første hoveddelen igjen i fire avsnitt etter et innledende ord (1,1–11). Først gjør apostelen rede for den endrede reiseplanen sin (1,12–2,4). Deretter viser han menigheten hvordan de skulle stille seg til synderen som var utestengt av menigheten, og som nå angret bittert (2,5–11).

For det tredje utlegger han sitt apostoliske kall (2,12–7,16). I det kallet opptrådte han åpent og ærlig som en rett tjener for Herren, og i det bar han all trengsel med tålmod, alltid med Guds ære og menighetens vel for øye. Han slutter i kap. 7 med å si hvor glad han er over angeren deres, og ber dem fortsatt gi ordet hans rom. For det fjerde taler han om innsamlingen til menigheten i Jerusalem (kap. 8–9).

Den andre hoveddelen faller i hovedsak i to deler. Kap. 10,1–12,18 inneholder et forsvar for seg selv og et skarpt angrep på motstanderne som listig prøvde å røve ham menighetens tillit. Til slutt sier han hvor bekymret han er for en del av menigheten (12,19–13,10), og så slutter han med formaning, hilsen og velsignelsesønske (13,11–13).

Brevets ekthet er hevet over enhver tvil.

370. Brevets innledning og hilsen. Lovprisning for trøsten som Gud så rikelig hadde trøstet apostelen med under store trengsler (1,1–11)

Innledningen til brevet minner en del om innledningen i Første korinterbrev. Også her understreker Paulus (v. 1) at apostelkallet hans kom fra Guds vilje og ikke fra hans egen vilje, slik Paulus' fiender stadig beskyldte ham for. Det gir frimodighet og hellig myndighet når en vet at en kommer i Herrens navn etter Guds vilje.

Timoteus nevnes her som medavsender av brevet. Han hadde jo vært med da menigheten i Korint ble grunnlagt (se Apg 18,5). Han kjente også forholdene der godt fra det besøket han sikkert hadde avlagt der for ikke så lenge siden (se 1 Kor 4,17).

Brevet er ikke bare rettet til menigheten i selve byen Korint, men også til «alle de hellige i hele Akaia» (den sørlige delen av dagens Hellas). Korint var også i åndelig henseende blitt hovedstaden for landet omkring. Det er gledelig å se hvordan evangeliets lys allerede var tent rundt omkring i landet.

I v. 2 har vi den vanlige vakre apostoliske hilsenen. Deretter begynner Paulus som vanlig med å lovprise Gud og hans nåde. Men denne gangen er det en særskilt nåde som er innholdet i lovprisningen (v. 3–11). Den var kommet ham selv personlig til del, men hadde likevel stor betydning både for apostelgjerningen hans og dermed også for Herrens venner. Hvor godt det er alltid å begynne med lovprisning,

slik Paulus gjør! Hjertene våre er så ofte som et instrument som er ute av stemning, men lovprisning stemmer hjertet så det gir de rette tonene. «Lovsang sømmer seg» (Sal 147,1). Herren er han som «troner over Israels lovsanger» (Sal 22,4).

Paulus lovpriser Gud særlig som «all trøsts Gud» (v. 3), han som stadig trøstet ham i all trengsel. Slik mistet trengselen sin bitterhet, selv om den ikke tok slutt. Den samme vakre tanken møter vi i Jes 63,9: «I all deres trengsel var det ingen trengsel.»

Men Paulus legger til at Guds trøst ikke bare var ment for ham selv. Den skulle nettopp også gjøre ham i stand til å trøste andre mennesker som var omgitt av trengsel, med den trøsten han selv var blitt trøstet med av Gud (v. 4). Dette gjelder jo hvert Guds barn. Det hører med til velsignelsen Gud gir gjennom trengsel, at en lærer bedre å forstå dem som lider, og å trøste dem på rett måte. I særlig grad har dette jo betydning for evangeliets tjenere.

Apostelen kjente sannelig til trengsler. Dem fikk han rikelig del i. Men bare det er «Kristi lidelser» (v. 5), det vil si lidelser av samme slag som Kristus led, lidelser for Guds rikes og sannhetens skyld, da er det alltid en trøst som svarer til dem, «ved Kristus» (v. 5). Som dagene er, skal også styrken være. Er lidelsene rikelige, blir også trøsten rikelig.

Om bare alle lidelsene våre kunne bli forvandlet til «Kristi lidelser», så det ikke var for vår egen ondskaps skyld vi led, men for Herrens skyld! Om bare all vår bedrøvelse stadig kunne bli forvandlet til den hellige bedrøvelsen «etter Guds sinn»! Om bare hjertets fremste omsorg ikke var selve trengselen, men at vår holdning i trengselen kunne være til behag for Gud – da er det ingen nød. Da vokser det alltid roser ut av tornene.

Men begge deler, både trengselen og trøsten, fikk apostelen nettopp erfare for vennenes skyld. Trengselen hans var jo knyttet til embetet hans som apostel. Og dette embetet var jo til for de helliges skyld: «for at de hellige kunne bli gjort i stand» (Ef 4,12), for å hjelpe dem til «trøst og frelse» og hjelpe dem til å lære å bære de samme lidelsene som veilederne deres bar (v. 6).

Det er altså på dette det skal kjennes om vi virkelig har tatt til oss trøsten fra Gud: om den «viser sin kraft» i at vi øves i å bære lidelser. Også her ser vi at Guds trøst her på jorden slett ikke består i å fri oss fra lidelser, men i å gjøre hjertet sterkt til å bære dem.

Og at denne frukten også skulle vise seg hos vennene i Korint, det håpet stod fast hos Paulus (v. 7).

Fra v. 8 til 11 peker Paulus på den ytre anledningen som fikk tanken hans til å dvele ved trengslene og Guds herlige trøst. Det var noe han nettopp nylig hadde opplevd under oppholdet i Asia, der han hadde vært i overhengende dødsfare. Hva Paulus sikter til her, vet vi ikke. Noen tenker på det store opptøyet i Efesos (Apg 19,23–40), men da var jo Paulus likevel ikke personlig i en slik livsfare som ordene her synes å tyde på. Uttrykket minner om 1 Kor 15,32, der Paulus sier at han liksom har «kjempet mot villdyr» i Efesos.

Men Gud hadde frelst ham så å si fra de døde. Det er denne friske erfaringen av Guds mektige, herlige frelse som fyller hjertet hans med inderlig takknemlighet og legger en slik inderlighet over begynnelsen av Andre korinterbrev.

Men også her møter vi den dype ydmykheten som alltid forstod å vokse i selverkjennelse ved alt det Herren sendte. Hvor lett ligger det ikke for vår natur å gi oss selv litt ros likevel når vi har opplevd underfull hjelp fra Gud, og å fortelle det slik at det kan falle et pent lys også over oss selv!

Men Paulus sier at han av dette skulle lære ikke å «stole på oss selv». Her var det noe han skulle lære om ydmykhet. Derfor hadde Gud ført ham inn i dødsfaren og frelst ham ut av den igjen: for å rense hjertet hans for selvtillit og styrke ham i tilliten til Guds trofaste, stadige hjelp, både nå og i all framtid (v. 10).

«Han som har hjulpet hittil, han hjelper også heretter» – det er det som toner gjennom dette vakre v. 10: «Han fridde oss og frir oss … han også heretter vil fri oss.»

Det er Guds mål med sine troende gjennom alt det han sender, å hjelpe oss til å vokse i dette ene: å stole på ham.

Men også her knytter apostelen leserne til seg ved å peke på deres forbønn for veilederne sine (v. 11). I dette tilfellet skulle den bli til stor takk for den nådefulle frelsen Gud hadde vist Paulus. Det var en nåde som nettopp var blitt gitt ham «for manges skyld».[1] (V. 11 kan også oversettes slik: «for at det ved mange kan bli båret fram takk for oss fra mange munner for den nådegjerningen som er oss til del».)

[1] NB: «slik at det fra manges munn kan lyde rikelig takk for oss, for den nåde som er oss gitt».

Det en ber for, kan hjertet også være med og takke for når bønnhørelsen kommer. All bønn har sitt mål i takken, som vi hører her i v. 11, slik Gud har bestemt all kamp til å være veien til seieren. Hjemme hos Herren er all bønnens kamp, alt som ble sådd i bønn med tårer, blitt forvandlet til evig takk. Det skal gi oss utholdenhet i bønn og forbønn at vi en gang kan få synge med i det evige takkekoret. Men allerede her på jorden opplever vi jo så ofte at bønnens «akk» blir forvandlet til bønnhørelsens takk.

Om han tar, om han gir,
samme Far han dog forblir,
og hans mål er dette ene:
barnets sanne vel å tjene.

371. Paulus hadde ikke endret reiseplanen av vankelmodighet, men av kjærlig hensyn (1,12–24)

Nå begynner apostelen å ta fatt på det første punktet han hadde på hjertet å få klarlagt for korinterne, nemlig at han hadde endret planen for reisen fra Efesos til Korint. Paulus hadde utsatt komme sitt til Korint ved å velge den lengre veien gjennom Makedonia i stedet for den direkte veien over havet. Det hadde fiendene hans tolket som vankelmodighet og upålitelighet.

Paulus begynner da redegjørelsen sin med først å peke på hvordan han generelt hadde ferdes som apostel (v. 12). Han hadde en god samvittighet, og det var hans ros (i Herren), at han hadde vandret med et enfoldig sinn,[1] det vil si åpent og ærlig, uten baktanker, «ikke i kjødelig visdom», men i den visdommen som Guds nåde gir. Slik hadde han vandret, og ikke minst hos korinterne, for han kjente godt deres fristelse til kjødelig visdom (se 1 Kor 1).

Den kjødelige visdommen søker sin egen ære. Men den som vandrer i Guds nåde, i Guds dagslys, søker hans rike og sjelers frelse. Slik hadde Paulus vandret «i verden» (hele verden var jo sognet til den store hedningeapostelen). Og på dette bygde han sin rett til å vente forbønn fra dem.

I v. 13–14 sier Paulus at denne åpne ferden hans også var å finne i dette brevet. Her stod det ingen baktanker bak linjene. I brevet var

[1] NB: «i Guds hellighet og renhet».

han slik de kjente ham, og slik han håpet de skulle fortsette å kjenne ham, ja, stadig fullere, helt til enden: som den som var deres ros, likesom de var hans ros. Med disse ordene ser Paulus fram mot «Herren Jesu dag».

Det hadde vært målet med hele gjerningen hans blant dem at de hellige på den store dagen skulle erkjenne hvilken ære Gud hadde vist dem ved å sende dem sin apostel. Og han, apostelen, skulle på samme måte på den dagen kunne se på dem og troen deres som en ære Gud hadde gitt ham, fordi han fikk være redskapet blant dem.

Med denne tilliten til dem, uten herskesyke baktanker, hadde han lagt opp reisen sin. Han lengtet kjærlig etter å bringe dem en velsignelse på ny. Etter grunnteksten står det egentlig: «for at dere kunne få nåde to ganger». Det stemmer godt med det Paulus videre sier i v. 16 om det dobbelte besøket han først hadde tenkt å avlegge hos dem, ved å gjøre Korint til utgangspunktet for reisen til Makedonia.

Når han nå likevel hadde endret denne reiseplanen, var det da et vitnesbyrd om kjødelig vankelmodighet (v. 17)? Slett ikke! Korinterne visste at Paulus' forkynnelse hadde vært i den trofaste Guds Ånd, ikke «både ja og nei» (v. 18). Paulus og medarbeiderne hans, Silvanus (samme navn som Silas, se Apg 15,22) og Timoteus, hadde forkynt Kristus, Guds Sønn, blant dem. Og Jesus Kristus, Guds Sønn, var ikke både ja og nei. Nei, i ham har alle Guds løfter fått sitt ja og amen. Alt det Gud hadde lovet, var fullt ut oppfylt i denne Guds fullkomne gave (v. 19–20).

«Gud til ære ved oss», sier Paulus. Han ser på tjenesten sin som en tjeneste som bestod i å føre mennesker til å si troens amen til løftene og slik gi Gud æren. Kristus er Guds ja til oss, troen i Kristus er vårt amen, vårt ja til Gud. Bare når disse to følges åt, når troen forener seg med ordet, blir ordet til frelse (se Hebr 4,2).

Men også dette amen er en frukt av Gud. Både Paulus selv og korinterne ble jo bundet fast til Kristus av Gud. Det var Gud som hadde salvet Paulus og de andre forkynnerne av evangeliet med sin Ånd. På samme måte hadde Gud gitt dem del i den samme nåden som han gir alle sine barn: at han setter sitt segl på oss og gir oss Ånden som pant i våre hjerter. Bare den som Gud har satt sitt segl på ved å gi ham Åndens vitnesbyrd og visshet, kan bli innviet av Gud til å være Åndens redskap (v. 21–22).

Når Paulus i v. 21 sier «både oss og dere» og slik kjærlig tar med korinterne, er det jo den vanlige hellige hensynsfullheten. Den vil forebygge at noen misforstår det, som om ikke også de stod i et fast forhold til Kristus.

Men hovedtanken i v. 21–22 er likevel å vise dem at Paulus selv (og medarbeiderne hans) ikke stod løst, men fast i Herren, som salvet og båret av Gud ved hans Ånd. Men av dette fulgte at den kjødelige ubestemtheten de beskyldte ham for, var utelukket. Det vitnet både innholdet i Paulus' forkynnelse (v. 19–20), det trofaste evangeliet, og Guds sterke hånd (v. 21–22), som holdt tjenerne hans fast og gjorde dem trofaste i vitnesbyrdet sitt.

Nei, hos apostelen var det ikke ja og nei. Grunnen var en annen, og her kaller han høytidelig Gud til vitne for at det er sant (v. 23): Han hadde villet «skåne» dem. Han ville så nødig komme med den strenge tukten, med «ris» (se 1 Kor 4,21). Derfor hadde han villet gi det forrige brevet tid til å virke på hjertene deres. Derfor hadde han endret reiseplanen sin.

Det var altså av dype grunner, vel overveid for Herrens åsyn, at han hadde ventet. Han ville tjene dem og slett ikke være «herre over deres tro» (v. 24), slik fiendene hans stadig beskyldte ham for. Nei, han ville så gjerne være «medarbeider på deres glede». For gleden i Herren var jo deres arv som troende mennesker. Og det vitnesbyrdet kunne han gi dem, at de «står faste i troen» (v. 24).

Hvor mye er det ikke å lære av dette avsnittet, v. 17–24, for hvert Guds barn, og særlig for alle Herrens kalte tjenere! Hvor alvorlig gjør ikke Paulus rede for denne endringen i reiseplanen! På intet punkt må et Guds barn handle lettsindig og overilt. Hvert eneste skritt må tas for Guds åsyn. Bare slik lærer vi å vandre med faste skritt i Herrens spor.

I dette ligger det en dyp, om enn stille, refselse av det lette og løse vesenet som så ofte gjør seg gjeldende hos Guds barn i det daglige livet, ikke minst i løftene våre til andre.

Men det betyr mye for hele vårt vitnesbyrd, både for verden og for Guds menighet, at det vi sier og lover, ikke er både ja og nei, men et stødig og pålitelig ja. Slik sømmer det seg for dem som bærer fram det sanne og trofaste budskapet om Kristus. Slik sømmer det seg for

dem som bekjenner at Gud binder oss fast til Kristus og har salvet og beseglet oss med sin Hellige Ånd.

All upålitelighet hos Herrens hellige er som en skjærende mislyd mot vitnesbyrdet og bekjennelsen vår, og den gir motstanderne anledning til å tale ille. Derfor tok Paulus denne saken fram i lyset så alvorlig og grundig. Det skal være oss til lærdom og påminnelse.

Og hvor vakkert uttrykker ikke v. 24 det rette tjenersinnet som skulle finnes blant Herrens hellige i forholdet seg imellom: ikke å ville kommandere og herske over hverandre, men å være medarbeidere på Guds barns glede. Til det hører sannelig også at vi hjelper hverandre med hellig tukt i fellesskapet. For den hellige gleden kan ikke trives der syndig vesen får være i fred.

Og når vi gleder oss over at vi sammen med hverandre «står faste i troen», slik Paulus sier det her så kjærlig og tillitsfullt, så la oss aldri glemme at det som avgjør, likevel ikke er at vi holder fast. Det er Guds sterke hånd, han som «binder oss fast til Kristus». Gud har æren for at vi kan bli bevart faste.

Med all din nød deg i hans armer kast,
han holder fast, han holder fast.

372. Enda en grunn til at reiseplanen ble endret. Veiledning om den grove synderen som var utestengt av menigheten (2,1–11)

I tillegg til grunnen som er nevnt ovenfor – det kjærlige hensynet til korinterne – hadde Paulus enda en grunn til å endre reiseplanen, nemlig hensynet til seg selv. Slik det finnes en falsk og kjødelig egenkjærlighet, finnes det også en sann, åndelig kjærlighet til seg selv. Et slikt berettiget kjærlig hensyn til seg selv hadde Paulus også hatt for øye i denne saken. Han ville nemlig så nødig «enda en gang … komme til dere med sorg». For hvem skulle da gjøre ham glad dersom han ble nødt til å bedrøve dem (v. 1–2)?

Uttrykket «enda en gang komme til dere» peker på det tidligere besøket fra Efesos som også er nevnt i 13,1. Det besøket hadde vært preget av sorg over de mange flekkene som hadde vist seg i menigheten i Korint.

Han burde jo ha glede av dem når han kom. Derfor hadde han valgt først å skrive til dem, slik han hadde gjort, og la dette brevet virke på dem. Og det ville de nok forstå, for han hadde den tilliten til dem alle at hans glede også var deres glede (v. 3). Slik taler Paulus ut fra den kjærligheten som «håper alt», slik han selv hadde skildret den i 13. kapittel av det forrige brevet.

Han minner dem om hvor dypt bedrøvet han hadde vært da han sist skrev til dem (v. 4). Men hovedhensikten med brevet hans var at

de skulle forstå den inderlige kjærligheten han hadde til dem. Nettopp de mange tårene var et uttrykk for hvor sterk denne kjærligheten var. Det hadde ikke vært meningen hans bare å volde dem sorg, men å hjelpe dem til rette. Gjennom smerten ordene hans voldte dem, skulle de komme ut av de feilene som hang ved dem og hindret den felles gleden.

Det var altså kjærligheten som først og sist hadde avgjort at reiseplanen ble endret. Derfor gjorde de ham stor urett dersom de ville se på utsettelsen av besøket som et utslag av lettsindighet og vankelmodighet.

Når han nevner denne sorgen som korinternes forhold hadde voldt både ham og dem selv, kommer Paulus inn på det triste punktet som er omtalt i 1 Kor 5: at de hadde latt en utuktig mann bli i menigheten. Dette punktet stod nå i et langt lysere lys. Den grove synderen var nemlig kommet til alvorlig anger gjennom den tukten de troende hadde latt ham få etter apostelens anvisning.

Skånsomt og med en underfull mildhet taler apostelen her om denne saken. Det ser vi allerede av måten han omtaler mannen på, når han sier: «Er det noen som har vært årsak til sorg.» Det ser vi også av det han føyer til: Sorgen som apostelen var blitt voldt ved denne mannens synd, måtte ikke komme i betraktning sammenlignet med den sorgen mannen hadde voldt menigheten.

«Delvis … dere alle», sier Paulus for ikke å si det hardere, for ikke å legge sorgens vekt enda tyngre på den angrende synderens sjel (v. 5). Som vi hører av v. 6, fantes det et mindretall i menigheten i Korint som – ikke til ros for dem – hadde tatt lettere på denne saken og ikke ville være med og utestenge ham.

Av 1 Kor 5 hørte vi allerede at målet med den strenge tukten mot denne mannen, som hadde levd i blodskam, hele tiden hadde vært at hans «ånd kan bli frelst» (1 Kor 5,5). Dette målet var nådd. Derfor, sier apostelen, skulle det nå være nok med straffen. Nå skulle de tilgi og trøste mannen, ja, av all kraft «vise ham kjærlighet», så han ikke skulle «bli slukt» av sorgen, som det egentlig står i grunnteksten, og gå til grunne i fortvilelse (v. 6–8).

Paulus hadde jo nå fått erfare at de var lydige (v. 9), slik han hadde siktet mot med brevet sitt. De troende – i hvert fall de fleste av dem – hadde ikke gjort denne prøven til skamme. Så kunne da tilgivelsen

legge seg over hele denne saken. Når de tilgav, kunne det aldri falle Paulus inn å nekte å tilgi. Det var for korinternes skyld han hadde krevd denne mannen dømt. For deres skyld stod han da også nå klar med tilgivelse for mannen, så sant det da var noe for ham å tilgi. Det var jo strengt tatt ikke han som først og fremst var blitt krenket.

«For deres skyld» – det er den dype kjærlighetstonen som stadig møter oss hos Paulus, han som følte at han stod i gjeld til alle (Rom 1,14). Men enda et høyere hensyn drev ham til det samme: hensynet til at han stod «for Kristi åsyn» (v. 10).

Hvis apostelen i hardhet ville nekte å tilgi, ville han bedrøve sin store Herre og handle til glede for Satan. Satan ville ikke noe heller enn å senke den angrende synderen ned i den dypeste fortvilelse og på den måten dra ham med seg i avgrunnen. Men den gleden skulle Satan ikke få. Paulus kjente nok Satans onde anslag og ville ikke gå i snaren (v. 10–11).

Slik er jo Satans anslag den dag i dag. Når han frister til synd, gjør han synden så liten og unnskyldelig som mulig. Men når han har fått synderen ned i fallet, anklager han og gjør synden så stor som mulig for å skjære synderen bort fra ethvert håp om å reise seg igjen.

Hvis Guds barn da fortsatt stiller seg hardt mot en slik angrende misgjerningsmann, tar vi ikke bare selv skade på sjelen, men vi rekker Satan hånden til å hindre at dette mennesket blir reist opp igjen. «For han sårer, og han forbinder. Han slår, og hans hender leger» (Job 5,18). Det skal også være vårt sinnelag, «for at vi ikke skal bli overlistet av Satan».

Gjelder det for et Guds barn å vokse i kunnskapen om Gud, så gjelder det også å vokse i kunnskapen om Satans anslag. Da lar vi oss ikke overliste av denne fienden, men står våkne på vår post, «iført troens og kjærlighetens brynje» (1 Tess 5,8).

Opp, opp på vakt
av ganske makt
og våk med alle fromme!
Våker, som Guds Sønn har sagt,
til dere ser ham komme!

373. Paulus priser Gud for seiersgleden i ordets tjeneste (2,12–17)

I tilknytning til det Paulus så varmt hadde sagt til korinterne om sin inderlige kjærlighet til dem, skildrer han nå først (v. 12–13) uroen han hadde hatt i sin ånd så lenge han ikke hadde fått bud om dem gjennom Titus. Titus hadde han sendt til Korint for å høre hvordan det forrige brevet hadde virket.

På reisen fra Efesos til Makedonia hadde han også forkynt Kristi evangelium i Troas, og der var det «åpnet en dør for meg i Herren», det vil si for evangeliet. Men da forventningen hans om å finne Titus der ikke ble oppfylt, kunne han ikke bli der, tross all den mottakeligheten han fant for ordet. Han skyndte seg videre til Makedonia, og der traff han Titus (se 7,6).

Hvilket bud Titus brakte ham, sier han ikke uttrykkelig her. Det hører vi mer om i kap. 7. Men takken og seiersgleden som preger det som følger, viser tydelig nok hvor lykkelig han var blitt over det gode budet Titus hadde brakt ham. Gud hadde gitt ham denne seiersgleden ved å la ham se den velsignede virkningen av brevet han hadde skrevet til Korint. Med skildringen av den går Paulus nå over til neste hovedavsnitt i brevet. Det strekker seg helt til 7,16, og innholdet er apostelens vitnesbyrd om seg selv og sin gjerning som apostel.

Gjennom hele dette avsnittet går det en dyp glede og takknemlighet for det kallet Gud hadde betrodd ham. Apostelen utførte ikke sin hellige gjerning med et trellesinn. Nei, han begynner straks å skildre den i bildet av et triumftog (v. 14). Det ordet som i vår oversettelse

er gjengitt med «alltid lar oss vinne seier», betyr egentlig etter grunnteksten «fører oss i triumf». Og da kommer det fram en dyp og herlig tanke.

Bildet er hentet fra triumftogene til de romerske hærførerne når de vendte hjem fra en stor seier. Slik ser Paulus evangeliets seiersgang over jorden som et triumftog der Gud selv er seierherren. Men i et slikt triumftog pleide de overvunne å bli ført som fanger etter seierherren. Nå ser Paulus seg selv, og med seg hvert Jesu vitne, som en som er blitt beseiret og tatt til fange av Gud på denne måten. Men lenkene er i dette tilfellet Kristi kjærlighets salige bånd. Slik er jo hvert omvendt menneske blitt Guds lykkelige fange, «Kristi trell», som Paulus skriver i 1 Kor 7,22.

Guds fanger går ikke nedtrykte og sorgfulle. Nei, å være overvunnet av Gud er det samme som å være vunnet for Gud, å arbeide for hans seier og dele seiersgleden med ham.

Det er Guds triumf når han i Kristus overvinner sjeler slik at tidligere motstandere nå ofrer alt for den saken de før kjempet mot. Da Paulus var blitt overvunnet ved Damaskus, sa Herren til Ananias om ham: «For et utvalgt redskap er han for meg … For jeg skal vise ham hvor mye han må lide for mitt navns skyld» (Apg 9,15–16).

Ved et slikt triumftog pleide seierherrens tjenere å svinge røkelseskar for liksom å spre kunnskapen om seieren som var vunnet. I dette bildet tenker Paulus seg nå evangeliets sendebud som sprer «duften av kunnskapen om ham på hvert sted» (v. 14). Kristus, Guds kjærlighet i ham, er evangeliets himmelske duft.

Men dermed blir de som sprer dette evangeliet, selv «Kristi vellukt for Gud», i hans tjeneste og til hans ære.

Denne vellukten når alle, både dem som blir frelst, og dem som går fortapt (v. 15). Men den virker svært ulikt. For dem som går fortapt, dem som elsker mørket mer enn lyset, blir den «en duft av død til død». Slike trives best i syndens forpestede luft, og på dem virker evangeliet forherdelse. Kristus er anstøtssteinen. Med ordet om sitt kors er han en forargelse for dem, som noe dødt som de skyr. Derfor blir virkningen på slike hjerter, som i virkeligheten selv er døde, «til død». Den fører dem dypere inn i dødstilstanden.

Men for dem som blir frelst, dem som er av sannheten, er Kristus livets kilde. Han bringer dem «en duft av liv», evig liv, «til liv», så dette livet blir virket i dem (v. 16).

Slik er evangeliets tjeneste en virksomhet som har avgjørende betydning for menneskelivets evige framtid. Paulus er seg dypt bevisst den uendelige betydningen gjerningen hans har, og spør: «Og hvem er vel dugelig til dette?» Han føler dypt hvor maktesløse menneskelige evner er overfor en så alvorlig og skjebnesvanger oppgave.

Svaret er gitt i v. 17: ikke de mange «som forfalsker Guds ord for å tjene på det». Her tenker apostelen på de falske apostlene som nå også i Korint prøvde å smugle inn giften sin. Det greske ordet for «forfalske» betyr egentlig å «drive høkerhandel», særlig å skjenke vin. Det kan også bety å «forfalske varene», slik vinen ofte ble forfalsket for skammelig vinnings skyld. Slik søkte nettopp de falske profetene sin egen vinning og sin egen ære og drev forkynnelsen som en forretning.

Nei, slike kunne ikke Herren bruke. De han skulle bruke, måtte tale «i renhet», med et ærlig og redelig sinn uten mørkets baktanker. De måtte tale «som av Gud», som de som Gud selv talte gjennom ved sin Ånd. De måtte tale «for Guds åsyn i Kristus», bevisst om at de stod for Guds allvitende øye, med tale og liv båret av Kristus.

Og slik hadde de sanne apostlene og de ærlige Jesu vitnene det. Slik ville Paulus stå, det kunne han vitne. Slik fikk Gud all æren i Kristus.

Måtte vi, så mange som ønsker å stå ærlige for Gud og i hans tjeneste, ha dette som vår daglige bønn: å spre Kristi vellukt på hvert sted der vi ferdes, i hus og hjem og ute omkring. Da kunne Gud, som vant seier i oss, også vinne seirer ved oss.

Men blir vi en duft av liv til liv for noen, må vi ikke undre oss om vi blir en duft av død til død for andre. Annerledes blir det ikke på denne syndens jord. Men hva gjør det om verden hater oss, bare duften fra den yndigste rose kan finne veien til stakkars menneskehjerter gjennom oss? Bare vi selv får bli i Herrens triumftog til portene blir åpnet og Herren drar inn i det nye Jerusalem med sine frelste, der seierssangen skal lyde i evighet.

Seierens sang,
harpens klang
varer evig, tenk en gang!

374. Korinterne var Paulus' anbefalingsbrev, likevel ikke til hans egen, men til Guds ære. Herligheten i evangeliets tjeneste (3,1–11)

I det foregående hadde Paulus gitt uttrykk for sin takknemlige glede over kallet sitt. I dette avsnittet begynner han med å føye til at de troende i Korint selv var en anbefaling for dette kallet hans (v. 1–3). Men dugeligheten til gjerningen var helt og holdent av Gud, ikke av ham selv (v. 4–6).

Kapitlet begynner med spørsmålet: «Begynner vi nå igjen å anbefale oss selv?» Med det vil apostelen avverge en misforståelse som motstanderne hans kanskje kunne få ut av seiersgleden hans (2,14): at han med den ville gi seg selv ros. Nei, det trenger han ikke, slik som visse andre (her tenker han på vranglærerne). Herren selv hadde lagt ros over gjerningen hans ved det livet som var blitt til der han var kommet med evangeliet.

Av v. 1 ser vi at vranglærerne kom med anbefalingsbrev fra mennesker, og at de søkte å få nye anbefalingsbrev med seg når de reiste. Men mens de støttet seg til papirene de bar med seg i lommen, hadde Paulus og Timoteus et bedre anbefalingsbrev. Det bar de med seg i hjertet: vissheten om at Herren hadde brukt dem til å vekke liv i Korint. Dette troslivet var jo som et brev, men et brev som samtidig var åpenbart for alle mennesker. For troslivet i Korint var blitt som en by på et fjell.

Dette bildet av brevet fører Paulus videre i v. 3, når han kaller de troende i Korint «Kristi brev», åpenbart for alle. Kristi brev betyr ikke et brev til Kristus eller om Kristus. Det ville også gi en skjønn tanke: Et Guds barns liv skal jo liksom bære påskriften «Til Kristus», i motsetning til adressen «Til verden», som står på vantro menneskers liv.

Men sammenhengen krever at vi forstår det som et brev Kristus har skrevet, og som Paulus (og Timoteus) har brakt fram som redskap. Det er «ikke skrevet med blekk», slik de falske arbeidernes brev var, «men med den levende Guds Ånd». Og det er «ikke på steintavler», slik Gud skrev Moseloven med sin finger, «men på hjertets kjødtavler», i levende menneskehjerter.

I motsetningen mellom steintavlene og hjertets kjødtavler ser apostelen allerede for seg det han utvikler nærmere i det følgende: motsetningen mellom den gamle og den nye pakt. Hos Jeremia var nettopp den nye pakt forutsagt med disse ordene: «Jeg vil gi min lov i deres sinn og skrive den i deres hjerte» (Jer 31,33). Og hos Esekiel hadde Herren forutsagt: «Jeg vil gi dere et nytt hjerte, og en ny ånd vil jeg gi i dere. Jeg vil ta bort steinhjertet av deres kjød og gi dere et kjødhjerte» (Esek 36,26–27).

Troslivet blir altså her beskrevet som virket av Kristus med den levende Guds Ånd og ved hans vitner som redskaper. Vel den som slik er blitt et Kristi brev! Å, hvor mange menneskers indre liv har ikke Kristus, men djevelen til forfatter. Han skriver vantro og trass inn i de mange hjertene med sin onde ånd og ved hjelp av kjødets apostler.

Men er du, kjære leser, blitt et Kristi brev, har du fått troens lydighet skrevet inn i sjelen, så må du da virkelig være et anbefalingsbrev for Herrens sak! Djevelen vil også gjerne sette klatter og skjeve linjer i Kristi brev. Da skaffer ikke Herrens troende alltid sin Frelser og hans vitner et godt rykte, men kan føre stor skam over Herrens sak. Jo mer den levende Guds Ånd får fylle hjertene våre, desto mer blir livet vårt et levende anbefalingsbrev som stadfester det vitnesbyrdet Herren lar forkynne gjennom sine tjenere.

«En slik tillit har vi til Gud ved Kristus», sier Paulus (v. 4). Det vil si tillit til at Gud ved Kristus hadde brukt dem i Korint. Paulus understreker uttrykkelig at det ikke var sin egen dugelighet han satte sin lit til. Han så ikke på seg selv som den som hadde utrettet det, men dugeligheten var av Gud (v. 5–6). Hele tiden viser Paulus bort fra seg

selv og hen til Herren. Han er så redd for selv å ta æren. Det var godt om alle Herrens vitner ville følge den store apostelen i dette.

«Tenke ut noe» (v. 5) kan også oversettes med «bedømme noe». Da blir meningen den samme som i 1 Kor 4,3–4: Paulus overlater også bedømmelsen av gjerningen sin helt til Herren. Tanken blir i hovedsak den samme: «Ikke oss, Herre, ikke oss, men ditt navn gi du ære» (Sal 115,1).

Med v. 6 går Paulus over til en ny tanke. Han vil framheve den nye pakts tjeneste som en tjeneste i herlighet. Det innleder han med å peke på innholdet i denne tjenesten som Gud hadde gjort ham dugelig til, en tjeneste som ikke var «bokstavens, men Åndens». Med «bokstaven» menes lovens ord slik det stod på steintavlene, som et bud som møtte mennesket utenfra. Med «Ånden» mener han evangeliet, som, båret av den levende Guds Ånd, skapte nytt liv i menneskets indre.

Kort og treffende beskriver Paulus loven og evangeliet i deres ulike virkning slik: «Bokstaven slår i hjel, men Ånden gjør levende.» Hvordan loven slår i hjel, finner vi klart utviklet i Paulus' brev til romerne (særlig 7,9–10), og dit viser vi.

Lovens bokstav med det mektige budet egger for det første det gamle syndens menneske i oss, så det reiser seg i trass nettopp mot det åpenbarte lovbudet. Men loven makter ikke å virke et nytt liv i menneskehjertet. Derfor blir følgen dernest at mennesket kommer inn i et forhold av overtredelse som gjør det skyldig til fordømmelse. Loven lyser jo forbannelse over hver den «som ikke holder fast ved alt det som står skrevet i lovens bok, slik at han gjør det» (Gal 3,10; 5 Mos 27,26).

Slik åpenbarer loven synden og legger hele ansvaret på mennesket, uten å ha legemidlet slik evangeliet har det. Følgen blir at mennesket under lovens dom er fortapt og fordømt, dømt skyldig til evig død, til å bli kastet bort fra livets Gud for evig. Slik slår bokstaven i hjel. Og det er også meningen med loven. Den skal åpenbare vår synd og død for oss for å drive oss hen til evangeliet, inn under den syndsforlatende nåden til liv og salighet. Troen på den nåden ved Jesu blod kan Guds Ånd gi den synderen som i seg selv er fortapt og fordømt.

Men med dette livsalige budskapet i den nye pakt er herligheten fra Gud lagt over evangeliets tjeneste.

Det er sant at også den gamle pakts tjeneste hadde sin herlighet (v. 7), fordi den forkynte Guds ord. Det kom allerede til uttrykk i den stråleglansen Moses bar i ansiktet når han kom fra møtene med Israels Gud, der han tok imot det ordet han skulle bringe folket. Riktignok viste det seg allerede den gang at lovens tjeneste bare var midlertidig: Glansen forsvant igjen fra Moses' ansikt. Men herlighet var det likevel allerede ved «dødens tjeneste, den som med bokstaver var innhogd på steiner». Skulle da ikke Åndens tjeneste, som brakte liv, mye heller være i herlighet (v. 8)?

Det fulgte jo av innholdet i de to tjenestene (v. 9). For «rettferdigheten» er en usigelig større herlighet enn «fordømmelsen». Riktignok måtte fordømmelsen gå forut, og den hadde også sin herlighet ved at den førte syndere til å kjenne seg selv. Men å lege en sykdom er en større herlighet enn å påvise den.

Ja, slik stjernene mister glansen sin når solen bryter fram, slik bleknet den gamle pakt helt ved siden av den nye når det gjelder tjenestens herlighet. For den nye har en «overveldende rike herlighet» (v. 10). Og det så mye mer som evangeliets tjeneste ikke var en midlertidig ordning slik lovens tjeneste var. Den hadde blivende kraft som den siste, avsluttende tjenesten som verket til synderes frelse skulle fullendes ved (v. 11).

Så godt det er for hver Ordets tjener, ja, for hvert Guds barn, å ha øyet åpnet for herligheten i evangeliets tjeneste, og å kunne gå i denne tjenesten med ydmyk undring over å være aktet verdig til en så høy tjeneste! Da blir gjerningen vår ikke trellearbeid, men det den skulle være: takksigelse og lovsang. Og da skal både vi selv og gjerningen vår i Herren nok bli et anbefalingsbrev til Herrens ære.

375. Kristi tjeneres frimodighet og herlige forvandling etter Herrens bilde ved Ånden (3,12–18)

Apostelen begynner med å tale om den store frimodigheten som fylte hjertet hans som følge av den herlige tjenesten han hadde fått, så rik på herlighetens håp (v. 12). Denne frimodigheten setter han opp mot den gamle pakts tjeneste. Der la Moses nettopp et dekke over ansiktet. Det var ikke bare fordi Israels barn ikke tålte glansen, men også for at de ikke skulle se hvordan glansen så snart avtok igjen (v. 13).

At Moses hadde dette for øye, står riktignok ikke uttrykkelig fortalt i 2 Mos 34. Men det antydes i v. 33 der, hvor det står at Moses la et dekke over ansiktet da han var ferdig med å tale til folket. Moses ville at Israels folk skulle beholde det fulle inntrykket av herligheten i tjenesten hans, for at loven han brakte dem, kunne stå for dem i hellighetens majestet. Derfor la han dekket over ansiktet til han fikk glansen tilbake ved et nytt møte med Herren.

Nettopp som en motsetning til dette peker Paulus på den nye pakts herlighet som en kilde til stor frimodighet. Her trengs det ikke noe dekke. For glansen fra evangeliet svant ikke bort igjen; det var ingen forsvinnende herlighet.

I v. 14–16 svarer apostelen liksom på et spørsmål som kunne melde seg: Når den nye pakts tjeneste var så mye herligere, hvordan kunne det da ha seg at den gamle pakts folk ikke tok bedre imot evangeliet? Den stadige motstanden Paulus møtte fra Israels barn, kunne jo se

ut til å måtte svekke frimodigheten hos Paulus og de andre evangelistene.

Paulus forklarer dette sørgelige faktum ved å peke på at sinnet til Israels barn var forherdet (v. 14). Det samme dekket som Moses skjulte den svinnende herligheten med, ligger «helt til denne dag» (og slik kan vi si ennå i året 1903) over Israels barn «når de leser den gamle pakt». Derfor kan de ikke se at den gamle pakt er blitt oppfylt i Kristus.

V. 14 kan også oversettes slik: «Helt til denne dag blir det samme dekket liggende over opplesningen av den gamle pakt, så det ikke blir avdekket (nemlig for jødene) at den» – det vil si den gamle pakt – «forsvinner i Kristus» (se Rørdams oversettelse). Den danske oversettelsen tar ordet «uavdekket» eller «ikke tatt bort» med i den første setningen og knytter det til «dekket». Videre oversetter den: «For bare ved Kristus tas det bort», nemlig det nevnte dekket.

De fleste eldre fortolkerne leser det slik den danske oversettelsen gjør. Da blir tanken i v. 16 innledet allerede her i v. 14: Dekket kan bare forsvinne fra hjertet når Israels barn omvender seg til Kristus.[1]

Finner vi ikke også i vår tids jødemisjon mange eksempler på dette dekket som ligger over det forherdede Israel når de leser profetiene i den gamle pakt? Å, glansen er bleknet og forsvunnet fra Israel under dette dekket, slik den svant fra Moses. Israels herlighet stråler først fram igjen når folket får et nytt møte med sin Gud, når det tar imot sin Messias i Herren Jesus. Men når det skjer, da skal Israels herlighet også stråle fram i en evig glans.

Dette ordet om dekket over hjertene gjelder jo i videre forstand også alle vantro navnekristne. Vantroens slør ligger mellom øyet deres og Guds ord. Derfor kan de ikke se evangeliets herlighet. De kan ikke kjenne seg selv og ikke fatte det som hører Guds rike til. Slik står de fremmede for Herrens hellige og for det livet og den lykken de hellige eier.

Dekket blir bare tatt bort ved Kristus, når hjertet vender om. Det falt liksom skjell fra Paulus' øyne den stunden i Damaskus da Ananias la hendene på hodet hans (Apg 9,18). Og åndelig talt faller det liksom skjell fra øynene på hvert menneske som omvender seg. Det er som et slør som blir tatt bort, så en nå ser det en aldri kunne se før.

[1] NB følger den danske oversettelsen: «... og det blir ikke tatt bort. For det er bare i Kristus det blir fjernet.»

Men dette er Åndens verk, et verk av Kristus slik han møter oss i sin Ånd, i Den Hellige Ånd (v. 17). Slik må ordet «Herren er Ånden» forstås. Det er på samme måte som når Herren i Joh 16 sier om Ånden: «Han skal ta av mitt og forkynne det for dere» (Joh 16,14), og videre i Joh 14,18: «Jeg skal ikke etterlate dere farløse, jeg kommer til dere.» Det er i Ånden Herren kommer, «og der Herrens Ånd er, der er frihet», ja, frihet fra hvert dekke.

Der Herrens Ånd er, der ser en Herrens herlighet med utildekket ansikt (v. 18), om enn ennå bare «som i et speil» (se 1 Kor 13,12). Ennå ser vi ham ikke direkte, ansikt til ansikt, men gjennom evangeliets ord.

Og likevel, hvor salig det er å høre til den flokken Paulus peker på her i v. 18! For «vi som med utildekket ansikt ser Herrens herlighet som i et speil, vi blir alle forvandlet til det samme bildet». Her blir den dype og underfulle sannheten uttalt: Der troens blikk er festet på Herrens deilige bilde, slik vi ser det i Ordet, der preger Herrens skikkelse seg i hans troende. Vi blir ham lik. Det gamle mennesket blir trengt til side, og det nye mennesket, «som er skapt etter Gud i den rettferdighet og hellighet som er av sannheten» (Ef 4,24), trer fram med stadig større klarhet.

For en salig vei å bli forvandlet på! Vi skal bare skue inn i Herrens herlighet, se på Jesus, se stadig mer på Jesus. Så preger hans hellige, skjønne bilde seg i vårt fattige hjerte, og så går det «fra herlighet til herlighet». Og alt dette er av Herren, ved hans Ånds underfulle gjerning. Grunnteksten har egentlig «fra Ånds-Herren» (v. 18), det vil si den Herren som virker ved Ånden og møter oss ved sin Ånd.

«Fra herlighet til herlighet» kan forstås om en forvandling som går ut fra Kristi herlighet og fører til vår herlighet. Det kan også forstås slik: fra den ene herligheten til den andre. Begge disse tolkningene har sin fulle rett, og begge tankene finnes i Ordet.

Den siste forståelsen stemmer så helt med det herlige ordet i Sal 84,8: «De går fram fra kraft til kraft, de trer fram for Gud på Sion.» Da ser vi Guds barns forvandling i bildet av en salig vandring framover fra det ene herlighetstrinnet til det andre. Slik går det til vi når det øverste trinnet i trappen. Der skal vi skue Herrens herlighet uten speil, «der sjelen ved sin Frelsers bryst skal drikke livets fulle lyst ut av hans stråleøye».

Var bare alltid sjelens øye
stadig til vår Herre vendt,
da på evighetens høye
pinsebluss for oss var tent.

376. «Ved å legge sannheten åpent fram, anbefaler vi oss for Guds åsyn til alle menneskers samvittighet» (4,1–6)

Apostelen fortsetter å utvikle hvordan det å være den nye pakts tjener ga stor frimodighet. De hadde ved Guds barmhjertighet fått en slik tjeneste betrodd. Derfor kunne de ikke miste motet og ikke bli trette. For det var sannheten de bar fram. De hadde ingenting å gjøre med den slags snikveier og lyssky kunster som de falske lærerne var så drevne i. Nei, «ved å legge sannheten åpent fram», anbefalte de seg «til alle menneskers samvittighet». Slik gikk de fram, «for Guds åsyn», åpent og ærlig, i tillit til kraften i det evangeliet de skulle bringe (v. 1–2).

Slik skal Herrens vitner gå fram til alle tider. Vi er satt til å tjene Ordet og bære det fram slik det er. Så vil Ordet selv vitne om seg selv og ved sannhetens makt overbevise de menneskene som er av sannheten. Å «forfalske» Ordet ved å ta noe fra eller legge noe til av hensyn til mennesker lar seg ikke forene med å bevare den hellige frimodigheten.

Djevelen frister ofte Ordets forkynnere til å bryte brodden av Guds ords alvorsord og likeså til å ta litt fra de store nådeordene. Han vet, den gamle løgneren, at da viker kraften og frimodigheten fra forkynnelsen. Lykkelig den som, lik Paulus, forkynner Guds ord helt ut, slik det er, til begge sider, til fall og til oppreisning – uten egennyttige hensyn og baktanker og uten å gjøre forskjell på folk! Da hviler heller ikke virkningene av forkynnelsen på oss, som noe vi skal pine oss til å

få fram. Men Guds Ånd vil overbevise mennesker og virke den hellige frukten og veksten.

Så skal det ikke rokke ved frimodigheten vår at det er mange som ikke erkjenner evangeliets herlighet. Slik blir det for dem som går fortapt, fordi de i vantro lar seg forblinde av denne verdens gud. Da kan ikke evangeliets lysglans få lyse Kristi herlighet inn i dem. Like lite som det er solens feil at den blinde ikke kan se den, like lite er det evangeliets feil at de vantro ikke ser noen herlighet i det. I stedet ringeakter de det, tar anstøt av det, kjeder seg ved det eller ser på det hele som noen pent klingende meninger uten betydning for evigheten (v. 3–4).

Ordets tjenere kan stundom bli fristet til å vakle i tilliten til Ordets kraft når de gang etter gang møter avvisning og likegyldighet hos så store masser. Men evangeliet er likevel fylt med Kristi herlighet, «han som er Guds bilde» (v. 4), han i hvem Guds fylde stråler oss i møte (Kol 2,9–10). Ordet om Jesu død og blod, korsets evangelium, er jo herlighetens evangelium.

Måtte Ordets tjenere tross all den søvnen og kulden og døden Ordet møter, fortsette å se evangeliets herlighet uformørket! Måtte de vitne klart med Paulus om at vantroens blindhet kommer fra djevelen, fra ham som her blir kalt med dette alvorlige navnet: «denne verdens gud». Ham adlyder denne verden, og hans løgner blir ropt ut som det rette. Ja, gjennom alle de mange edene som lyder, alle de mange påkallelsene av Satan, viser han seg i bokstavelig forstand å være denne verdens gud.

Annerledes kan det ikke bli her i denne verden, når «vårt» evangelium (v. 3) er Kristi evangelium: Det forblir en hemmelighet for de verdens barn som ikke vil se sannheten. Men vi skal bare fortsette å forkynne «Kristus Jesus som Herre». Ham forkynte Paulus (og Timoteus), ikke seg selv (v. 5). Om seg selv vitnet de at de bare var tjenere, «tjenere for dere for Jesu skyld», sier Paulus. Det slutter seg til det han har utviklet om dette i 1 Kor 3: De var menighetens tjenere, som de som var innsatt til dette i Kristi tjeneste.

I seg selv hadde de jo ikke noe lys å bringe. Gud alene er den som skaper lys i mørket. Men han som skapte det i tidenes begynnelse, han skapte det også i hjertene til sine tjenere (v. 6), for at lyset ved dem kunne bæres ut til andre. Det er lyset om at Guds herlighet sannelig

er til stede i Jesus Kristus (egentlig: «i Jesu Kristi åsyn»). Paulus har her åpenbart den svinnende herligheten i Moses' ansikt i tankene. I motsetning til den er herligheten i Kristi åsyn evig.

Med et slikt evangelium, fylt av Guds lys, av Kristus Jesus selv, hadde de visselig grunn til å tre fram med frimodighet. De kunne forakte alle de snikveiene som brukes av dem som ikke har en ekte sak.

Om vår panne vil vi binde
vitnesbyrdets faste ord,
la det gå
som det må,
Ordet evig skal bestå.

377. Vi har vår skatt i leirkar (4,7–12)

Paulus hadde vitnet om den glade frimodigheten og åpenheten han utøvde sitt herlige kall med. Men kallet hans hadde også en annen side, og den dveler han nå ved. Det var som en skatt (en nedgravd skatt) som ble båret omkring i et skrøpelig «leirkar» (v. 7).

Leirkaret var skrøpeligheten ved menneskets legemlige liv. Evangeliets tjenere var jo skrøpelige mennesker. De var ikke fritatt for alle de lidelsene og legemlige trengslene et menneske kan lide av så lenge det er i legemet. Men heller ikke det var noen grunn til å miste frimodigheten. Tvert imot, apostlenes skrøpelighet måtte nettopp tjene til å stadfeste at «den rike kraften» måtte være av Gud og ikke deres egen.

Dette viser apostelen nå ut fra sin erfaring som apostel (v. 8–12). Tross all lidelse og trengsel ble de likevel alltid holdt oppe. De var «trengt, men ikke stengt» (v. 8) – det vil si at de ikke ble klemt inne slik at det ikke fantes noen utgang. De ble nok trengt, men det åpnet seg alltid en utvei.

De kunne bli «rådville», komme i forlegenhet, men trengte likevel aldri å fortvile. På den ene eller andre måten visste Herren råd. De ble «forfulgt», men ikke latt i stikken. Herren var nær, han sviktet dem aldri. De kunne bli slått ned som en som blir grepet på flukt, men de gikk likevel ikke til grunne (v. 8–9).

Kort sagt: «Alltid bærer vi med oss Jesu død i vårt legeme» (v. 10). Egentlig står det: «Herren Jesu døing». Slik han ble drept på legemet, slik var dødens angrep også stadig rettet mot deres legeme for evangeliets skyld.

Men så åpenbarte også «Jesu liv» seg stadig i legemet deres. Slik Jesus stod opp fra døden til liv og vant seier over døden for å leve evig, slik erfarte også hans tjenere stadig denne livskraften fra Jesus midt i alle sine dødstrengsler. Den levende Frelseren holdt dem i live også legemlig, så lenge han ville bruke dem som sine redskaper her på jorden. Det skrøpelige leirkaret, «vårt dødelige kjød», som ellers lett kunne knekke sammen under alle de mange angrepene, holdt likevel.

Ser vi ikke dette til alle tider, oftest vel på misjonsmarkene, hvordan Jesu vitner kan gå gjennom en mengde trengsler og likevel bli holdt i live? En misjonær blant sakalavene på Madagaskar fortalte at han i mange år hadde vært i livsfare hver eneste dag. Men Herrens kraft hadde underfullt holdt ham oppe, tross alle de innfødtes anslag. Av dette følger at en Herrens tjener kan gå frimodig når han går i sin Herres ærend. Herrens sterke hånd forherliger seg gjennom alle hans tjeneres trengsler. De største tingene har Herren ofte utrettet gjennom de redskapene som legemlig sett var de aller mest skrøpelige.

Paulus samler hele denne skildringen av erfaringene sine i dette ordet: «Så er da døden virksom i oss, men livet i dere» (v. 12). Å være apostel var en tjeneste full av lidelse. Men gjennom denne lidelsen ble livets frukter virket i dem som apostlene ble sendt til, slik også i Korint.

Av v. 12 går det fram at evangeliets forkynnere som regel må være forberedt på større lidelser enn tilhørerne de bringer livets ord til. Det viser seg også i de store forfølgelsene at angrepet først og fremst blir rettet mot menighetens forstandere. Også i det daglige arbeidet her hjemme bør Ordets tjenere være de første til ikke å spare sine legemlige krefter, bare livet kan bli virket i menneskesjeler ved oss. Visselig er det bedre å slites ut enn å ruste bort.

Hvorfor mister du motet? Vår Herre vet råd.
Med ham ved din side
du trøstig kan stride,
på det kan du lite: vår Herre vet råd.

378. «Vi har ikke det synlige for øye, men det usynlige» (4,13–18)

I dette avsnittet går Paulus videre med å vise at trengslene slett ikke skulle røve Kristi tjenere deres frimodighet. Ikke bare ble lidelsene deres til livsfrukt for mange mennesker ved evangeliet. «Troens Ånd», som de talte ut fra, fylte dem også under denne virksomheten med en levende visshet om en evig, herlig framtid. Den skulle de få del i sammen med de sjelene de hadde utført sin gjerning i Herrens tjeneste for (v. 13–15).

I v. 13 viser Paulus hvordan den samme Ånd fyller både den gamle og den nye pakt, den Ånd som gir et troende menneske å bekjenne og vitne. I Sal 116,10 vitner salmisten: «Jeg trodde, derfor talte jeg.»[1] Slik hadde apostelen det, lik denne gamle salmisten, og slik har alle troende det. Vi kan ikke annet enn å tale om det hjertet tror på (v. 13), selv om det fører med seg trengsel.

For vi vet at det skal komme en oppstandelsens dag (v. 14). Da skal Ordets forkynnere stilles fram for Herrens trone sammen med sine disipler. Da skal alle lidelser som ble lidt for de sjelenes skyld som fikk evangeliet («for deres skyld»), være forvandlet til evig takksigelse, Gud til ære. For da vil nåden som ble «rik» (v. 15), og som gikk gjennom alle trengslene de led, være klar å se for alles øyne.

Her stirrer vi så ofte på trengslene og lidelsene og har så ofte vondt for å se den rike nåden i dem. Hist skal takkesangen klinge evig, ham til ære som brakte liv og salighet ut av alle dødens angrep. Allerede her vokser jo takksigelsen for nåden med hver sjel som blir vunnet gjennom arbeidet. Og bare én frelst synders jubel og takk er sannelig

[1] NB i Sal 116,10: «Jeg trodde, for jeg talte.» I 2 Kor 4,13 har NB: «Jeg trodde, derfor talte jeg!»

nok til at en Ordets forkynner bør slutte med all klage over trange kår og tider.

Med alt dette for øye skal vi si som Paulus: «Vi mister ikke motet.» Selv om vårt ytre menneske etter hvert går til grunne og slites opp i kampen og arbeidet, hva gjør det, bare det indre mennesket fornyes dag for dag i takk for Guds frelse? Og slik skal det gå for hver ærlig Herrens tjener.

Trengselen er jo bare kort og forbigående, sett med evigheten for øye. Og den er lett, for Herren bærer jo byrden vår samtidig som han bærer oss selv. Denne trengselen makter så langt fra å røve oss vår herlighet at den tvert imot blir et middel til å lutre oss for den evige herligheten, som er stor over all måte. Den veier så helt annerledes enn den kortvarige trengselen (v. 17).

Men trengselen kan bare ha en slik virkning dersom hjertets øye ikke ser på det synlige, men på det usynlige, og ikke tar timeligheten som målestokk, men evigheten (v. 18). Er blikket vårt rett vendt på den måten, da blir all vår trengsel bare et gjennomgangspunkt til stadig ny herlighet og fører inn til evig herlighet.

Ja, om bare alle vi troende, enten vi også er Ordets forkynnere eller Ordets disipler, ikke ville stirre så mye på alt det som ligger nær, og ikke stille krav om behagelige dager her nede, men se framover på det som kommer! Da ville det bli mindre knurr og mer takk, mindre tretthet og mer lovsang og friskhet. Da virker trengselen nettopp, slik Paulus skriver i Rom 5,3–5, et stadig rikere håp, og frimodigheten blir bevart.

Vår trengsel gjør bestandig
i Jesu rene sinn
frimodig, sterk og mandig
å gå i kampen inn.

379. Det fullvisse håpet om oppstandelseslegemet. Apostelen lengter etter å få dette legemet uten å måtte dø. Men mest lengter han etter å komme hjem til Herren, og denne lengselen ble for ham en stadig drivkraft til å leve Herren til behag (5,1–10)

Apostelen hadde i det foregående talt om trengselen som fulgte med å forkynne evangeliet. Men han hadde også vist hvordan trengselen stadig ble forvandlet til velsignelse for ham og gjerningen hans, også slik at den forberedte for den kommende evige herligheten.

Det er denne herligheten Paulus nå utvikler nærmere i dette avsnittet, ikke som et tåket og løst håp, men som en urokkelig visshet («vi vet»).

«Om det teltet vi lever i på jorden blir brutt ned», sier Paulus (v. 1). Han sammenligner det jordiske legemet med et reisetelt som kan tas ned, slik det skjer ved døden. «Om», sier han, og i det ligger det antydet at han så for seg muligheten av å oppleve Herrens gjenkomst. Paulus var, som Herrens andre apostler, fylt av forventning om at Herren snart skulle komme. Og det skal alle Herrens disipler være,

etter Herrens eget ord om det (se Luk 12,36–40). Likevel var Paulus langt fra å ville fastsette tid og time. Derfor dette «om».

Men han hadde det lyse håpet at selv om døden skulle komme før Herren kom igjen, så var han viss på å ha en bygning av Gud, et uforgjengelig, evig hus i himmelen (v. 1). Med det tenker han på oppstandelseslegemet. Riktignok kommer også det jordiske legemet fra Gud (se 1 Kor 12,18.24), men ved det himmelske legemet er all menneskelig medvirkning utelukket. Betegnelsen «bygning» uttrykker det faste og uforgjengelige i motsetning til teltlegemet.

I v. 8 kaller han tilværelsen hist (før Herrens gjenkomst) å være «hjemme hos Herren». Men i Den hellige skrifts framtidshåp dveler en ikke ved denne mellomtiden. Øyet ser over den og fram til oppstandelsens dag. Slik skal også vi gjøre. Vi skal ikke gi etter for den fristelsen som ikke så få predikanter har falt for: å male ut mellomtilstanden og legge en hel del inn i den som Herren i hvert fall ikke har sagt oss noe om.

I v. 2–4 stadfester Paulus vissheten han ga uttrykk for i v. 1. Han viser til det lengselssukket etter den kommende herligheten som Guds barn så ofte må kjenne i dette legemets telt (se samme tanke i Rom 8,23). «I dette sukker vi» (v. 2). Teksten kan også oversettes «derfor sukker vi», nemlig fordi vårt nåværende legeme er en så skrøpelig hytte.[1]

Men lengselssukket hos Paulus var forbundet med et inderlig ønske om å bli «overkledd» med denne himmelske boligen. Med det tenker han på den forvandlingen som han selv i 1 Kor 15,51–54 hadde sagt skulle skje med dem som opplevde Herrens gjenkomst. I v. 3–4 forklarer han dette nærmere. Han ville nemlig gjerne slippe å bli «avkledd» det jordiske legemet, det vil si å dø.

Paulus kjente godt menneskets gru for døden. Forakt for døden, slik flere hedenske filosofer forkynte den, hører ikke hjemme hos Herrens disipler. Døden er noe unaturlig som er kommet inn ved synden, og den fyller oss med rette med gru. Det er noe annet enn dødsfrykt. Et Guds barn kan være frimodig midt i døden, fordi døden har mistet sin brodd ved Jesu død og seier. Men at dødstanken kan bli

[1] NB: «Og mens vi er her, sukker vi.»

en byrde å «sukke under» (v. 4), må ingen la seg anfekte av. Det kjente altså også Herrens modige og frimodige apostel Paulus.

Hvordan v. 3 skal forstås («dog slik at vi blir funnet ikledd, ikke nakne»), har voldt noen vanskeligheter. Noen (som den danske bibeloversettelsen vi bruker nå) forstår det som en nærmere forklaring av måten Paulus lengtet etter å få sin himmelske bolig på. Da blir meningen egentlig den samme som i v. 4: et ønske om ved Herrens gjenkomst å bli «funnet ikledd» legemet, altså i live, «ikke naken», ikke som en ånd uten legeme, slik det måtte bli om døden kom før Herren kom igjen.

Andre forstår det som en begrunnelse for at det må skje en «overkledning» for dem som er «ikledd» (legemet) når Herren kommer. For da kan de ikke være uten legeme («nakne»), og det ville de jo bli om det forgjengelige legemet ble brutt ned og de ikke ble overkledd. Da oversetter en v. 3 slik: «For så sant vi er ikledd den, skal vi ikke bli funnet nakne.»[2] Den siste forståelsen begrunner altså nærmere hvorfor forvandlingen er nødvendig for dem som opplever Herrens gjenkomst: Herren ville ikke la sine venner som lever da, stå uten legeme. Den første forståelsen derimot styrker lengselssukket etter å bli overkledd.

For innholdet har de ulike forståelsene likevel ingen vesentlig betydning. Tanken er klar nok. Paulus lengter etter den himmelske boligen, men sukker ved tanken på døden, som kler av legemet. Han vil gjerne bli overkledd, «for at det dødelige skal bli oppslukt av livet».

At han, om han opplevde Herrens gjenkomst, kunne vente å være blant dem som skulle nå en slik herlig forvandling, begrunner han i v. 5: Gud hadde forberedt ham til nettopp dette ved å omvende ham og gi ham «Ånden som pant». Paulus sier «oss», fordi dette jo gjelder alle Guds barn. Brorson synger så skjønt: «Arven får jeg visst og sant, har den Helligånd til pant.»

I v. 6–8 forteller Paulus hvordan dette pantet, Ånden, stadig fylte ham med frimodighet, enda han jo legemlig sett var «borte fra Herren» så lenge han var hjemme i legemet. Vår vandring her nede er jo en vandring i tro (v. 7), «ikke i beskuelse» (egentlig: «ikke slik at vi

[2] NB følger denne andre forståelsen.

har den åpenbarte skikkelsen», nemlig Herrens, «foran oss»). Slik er kårene våre, og det må vi ikke glemme.

Her må det være nok for oss å tro Herren på hans ord, og vi må ikke kreve syner eller ytre åpenbaringer. Herren kan gi slike, som vi hører da Stefanus ble steinet (Apg 7,55). Men han hadde rett, den døende unge mannen som på spørsmålet «Ser du Jesus?» svarte: «Nei, jeg tror ham.» Hist er det tid til å skue.

Mens Paulus i takk for Åndens pant gir uttrykk for sin frimodighet (v. 8) allerede her på jorden, kan han ikke la være å si at hvor gjerne han enn ville slippe å dø og oppleve Herrens gjenkomst, så ville han likevel helst vandre bort fra legemet for å komme desto før hjem til Herren. Hjemlengselen seirer altså over dødsgruen (v. 8). Slik er det nettopp med et ærlig Guds barn. Selv om døden kan engste litt, er likevel herligheten på den andre siden av elven den sterkeste kraften. Med sitt lys overvinner den alle dødens skygger.

Men denne hjemlengselen skal ikke være av et sykelig slag. Som Paulus sier det her (v. 9–10), skal den være en drivkraft til desto mer å leve Herren til behag, leve og virke ham til ære, «enten vi er hjemme eller borte». Det vil si: enten vi lever eller dør. Og i denne sammenhengen betyr det: enten vi opplever Herrens gjenkomst eller ikke.

Å oppleve Herrens gjenkomst er altså ikke hovedsaken. Hovedsaken er at vi kan bestå for Kristi domstol (v. 10), som vi alle skal åpenbares for. Apostelen understreker sterkt det ansvaret som følger med livet vårt på jorden, med det vi gjør gjennom vår jordiske, legemlige tilværelse, enten det er «godt eller ondt». Det er åpenbart dommedag Paulus ser fram til. Også når det gjelder ansvaret, ser han hele tiden over mellomtilstanden og fram til Kristi dag, slik det sømmer seg for den levende forventningen.

Med det gode eller onde som blir frukten av gjerningen i jordelivet, må vi forstå det vitnesbyrdet gjerningene våre gir om hjertets forhold til Herren i tro. Det er på samme måte som vi hører det fra Herrens egen munn i Matt 25,31–46 (se bibelforklaringen til det stedet). Det avgjørende blir om livsgjerningen vår var båret av kjærlighet til Jesus eller ikke, om det var ham vi søkte å være til behag, eller om vi ville leve oss selv til behag.

Om før min Frelsers dag vil gry
jeg død skal legges ned,

eller møte ham i sky,
derom jeg intet vet.
Men jeg vet på hvem jeg bygger,
og siden vet jeg, han sikkert makter
min skatt for meg å vokte til sin egen store dag.

380. Kristi kjærlighet tvinger oss (5,11–21)

Paulus har satt seg som mål for livet sitt å være til behag for Herren (v. 9). Derfor kan han med rette si at han «kjenner frykten for Herren». Han gjør sin apostelgjerning for Guds øyne og for Guds skyld, slik han gjør den for menighetens skyld (v. 11–13). Det var ikke frykt for å miste menneskers gunst som drev ham. Det var i hellig frykt for sin store Herre at Paulus søkte å vinne mennesker.

Frykten for Herren er på ingen måte utelukket fra en barnlig frimodighet – tvert imot er den en forutsetning for den. Trellefrykten må vi være fri for, men ikke den hellige alvoren som jubler med beven (Sal 2,11). Nettopp i dette sinnet unngår vi også best å gå i den snaren det er å vinne mennesker for oss selv og ikke for Herren.

Paulus visste at hjertet hans var oppriktig og åpenbart for Gud. Han håpet at også korinterne i sin samvittighet forstod at hjertet hans var ærlig og åpent (v. 11). Han avverger på ny den misforståelsen at han skulle være ute etter å rose seg selv (se også 3,1). Nei, med dette vitnesbyrdet om seg selv ville han bare gi leserne våpen i hånd mot fiendene. De forsøkte stadig å rive ned Paulus, mens de selv skrøt av mange ytre ting som de mente de hadde forut for ham (v. 12).

Disse falske veilederne kunne ikke rose seg av at hjertet deres var ærlig, men det kunne Paulus i sannhet. Han søkte ikke sitt eget, men det som var Herrens og menighetens. Dette viser han nærmere i v. 13. Motstanderne hadde åpenbart kalt ham en gal mann. Hele virksomheten hans, med den glødende iveren og den selvoppofrende nidkjærheten uten hensyn til hva folk sa, viste etter deres mening at han ikke var ved sine fulle fem.

Til det sier Paulus: Var han «fra seg selv», bar han seg altså slik at motstanderne kalte det overdrevet, så var det «for Gud». Og var han «ved sans og samling», tok han slike hensyn som motstanderne måtte innrømme var fornuftige – nå vel, så var det ikke egennyttig beregning, men med korinternes beste for øye, for menighetens skyld.

Og nå samler Paulus liksom alt som var hans indre drivkraft, i dette ene: «Kristi kjærlighet tvinger oss.» Den samme kjærligheten som fylte Frelserens hjerte og holdt ham fast i selvhengivelsens spor, fylte også hjertet til hans tjener (v. 14). Den holdt ham fast i det samme sporet: ikke å leve til behag for seg selv.

Som det dypeste i denne Kristi kjærlighet peker Paulus på hans død for oss alle, hans stedfortredende død.

Det er kjent en fortelling fra Napoleons tid om en mann som ble innkalt som soldat. Han erklærte at han var død, falt i det og det slaget. Han hadde nemlig hatt en stedfortreder, og denne stedfortrederens død regnet han som sin egen død. Keiseren godtok forsvaret hans. Men Gud være lovet: Han som er over alle keisere, godtar det alltid hver gang en synder bygger sitt håp om frelse fra evig død på dette: Kristus døde for meg.

Den rettferdighet består
og for Gud alene gjelder,
når den arme synder helder
seg til Jesu død og sår.

Men Paulus trekker med rette denne slutningen videre av Kristi død for oss: Av den følger plikten for oss til at vi «ikke lenger skal leve for» oss selv, «men for ham som døde og ble reist opp» for oss (v. 15). Kristi død er en Guds kraft som dømmer all egenkjærlighet og all kjødets egenvilje. Den frakjenner kjødet retten til å være til. Slik er den betingelsen for at det nye livet fra den oppstandne Frelseren kan seire i oss. I Rom 6–8 utvikler Paulus jo nøye den uløselige sammenhengen mellom Kristus for oss og Kristus i oss.

Denne Kristi kjærlighet hadde trengt inn i apostelens sjel som en mektig elv i den stunden ved Damaskus. Den hadde forvandlet hele livet hans og gitt ham et helt nytt syn på mennesker (v. 16). Nå kjente han ikke lenger noen etter kjødet, etter det ytre, slik motstanderne

gjorde. Han så på dem med det åndelige for øye: om de ville høre Herren til eller ikke.

Før, i sin vantro tid, hadde Paulus jo ikke bare bedømt andre mennesker, men Kristus selv etter kjødet. Han hadde sett på Messias som en som skulle oppfylle jødenes kjødelige forventninger om ytre makt og herlighet. Men nå kjente han Kristus på en annen måte: som herlighetens Herre i den ringe tjenerskikkelsen.

Den dag i dag er dette det store kjennetegnet på om Kristi kjærlighet tvinger hjertene våre: at vi ikke lenger bedømmer mennesker som før. Vi bedømmer dem ikke lenger etter penger, kunnskaper og ytre dannelse, heller ikke etter deres ytre skikkelighet og velvilje, men etter hvordan de står i forhold til Herren. Kong David sier i Salme 16 at han har sitt fellesskap med «de hellige som er i landet». Han kaller dem «de herlige», som han har all sin glede i.

Dette hører med til den «nye skapning» som en blir når en får sitt liv i Kristus (v. 17). Paulus kunne vitne at det gamle var forbi, at alt var blitt nytt, og det kan hvert omvendt menneske vitne sammen med ham.

Selv om mye av det gamle fortsatt kaster sin skygge over livet til et Guds barn, er forholdet til dette «gamle» likevel blitt et helt nytt. Synden er blitt en lidelse, en fiende for hjertet vårt – det er det nye, også når vi faller. Men et Guds barn har ikke bare fått nye sorger, men også nye gleder, nye venner, et nytt innhold i livet og et nytt mål for livet.

Derfor kunne Paulus også rolig avvise beskyldningen om egennytte og lave motiver. Nei, han ble ikke lenger tvunget av alt det som tvinger verdens barn: lidenskaper, ærgjerrighet, menneskefrykt og egennytte. For Kristi kjærlighet var blitt den rensende kraften i sjelen hans, den som gjorde alt nytt.

Men derfor ble også æren Guds alene. Det utvikler han nå (v. 18–19). Alt sammen var av Gud. Fra Gud var kjærligheten sprunget ut. Gud var den krenkede parten og mennesket den skyldige, og likevel var forlikelsen gått ut fra Gud. I Kristus forlikte han verden med seg selv. Ved Jesus Kristus tok han bort den syndeskylden som hadde stått mellom ham, den hellige Gud, og mennesket.

Guds Sønn lot seg frivillig gi av sin himmelske Far som soningsoffer for verdens synder. Da skjedde Guds hellighet og rettferdighet

fyllest, så han kunne rekke nådens tilgivende hånd ut til oss mennesker. Det har han gjort ved at han «la ned i oss ordet om forlikelsen». Han sendte ut sine tjenere med budskapet om at overtredelsen ikke skulle tilregnes de skyldige, fordi den var blitt tilregnet den uskyldige.

Så blir den eneste hindringen som står igjen, om menneskene vil la sitt onde fiendskap fare og ta imot den utrakte hånden i tro – om de vil la seg forlike med Gud (v. 20). Gjennom sine sendebud formaner Gud syndere til det. Evangeliets forkynnere står fram i Kristi sted, på Kristi vegne: «Vi ber i Kristi sted: La dere forlike med Gud!»

For en underfull, usigelig nåde at Kristus i sin kjærlighet bøyer seg så dypt ned! Gjennom sine vitner ber han den falne slekten om likevel å gå inn på disse uendelig nådefulle vilkårene og slippe hjertets vantro motstand. Mer kan ikke gjøres fra Guds side. Det minner om ordet hos profeten Jesaja: «Hele dagen bredte jeg ut mine hender til et gjenstridig folk» (Jes 65,2).

Og ingen menneskelepper kan nevne større nåde enn den som blir forkynt her ved Paulus i v. 21: «Ham som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss, for at vi i ham skal bli rettferdige for Gud» (egentlig: Guds rettferdighet). Gud behandlet sin enbårne Sønn som den som stod i stedet for hele den syndige menneskeslekten, som den som ble en soning for hele verdens synd. Kristus byttet med oss. Han tok vår synd og gav oss sin rettferdighet.

Her er vi kommet til toppunktet av herligheten i evangeliets tjeneste. Et slikt budskap, fylt med Kristi kjærlighets dype nåde, er betrodd Herrens tjenere. Dette nådebudet hadde Paulus brakt korinterne, og nå lot han det lyde for dem igjen. Og dette ordet om Jesu død og blod, om at Gud ikke sparte, men gav sin enbårne Sønn, lyder den dag i dag midt i den egenkjærlige, falne verden.

Har du, kjære leser, latt dette nådebudet trenge inn i sjelen din? Kan også du si med Paulus: Kristi kjærlighet tvinger meg? Har denne kjærligheten tvunget deg bort fra din gamle vei, fra det gamle, vantro synet på mennesker, fra alle dine innvendinger og unnskyldninger? Salig er den som synker tilbedende ned for nådens trone og av hjertets dyp sier med den gamle sangeren:

Du som har deg selv meg givet,
la i deg meg elske livet,

så for deg kun hjertet banker,
så kun du i mine tanker
er den dype sammenheng.

381. Apostelen retter nå formaningen personlig til korinterne og tegner for dem i levende trekk et ekte kristenliv ved å vise til sitt eget eksempel (6,1–10)

I det foregående har apostelen skildret for dem herligheten i tjenesten sin og sin frimodighet (2,14–4,6). Det var en frimodighet som trengselen ikke kunne svekke, men tvert imot løftet opp til desto større rikdom i håpet (4,7–5,10). Han har vist dem den dype drivkraften for sin apostelgjerning: Kristi kjærlighet, som hadde fornyet ham selv og betrodd ham forlikelsens tjeneste (5,11–21). Nå går han i kapittel 6 og 7 over til den mer direkte, personlige formaningen til korinterne på dette grunnlaget.

Han kaller seg (v. 1) deres «medarbeider», for som alltid setter han seg på den ydmyke plassen. Han ville jo, som han hadde sagt dem (1,24), være «medarbeider på deres glede», ikke herske over dem. Paulus var også Guds medarbeider (se 1 Kor 3,9), hans tjener, som hadde gitt hele sitt hjerte inn i Herrens sak. Men ordet «medarbeider» må her likevel nærmest forstås som korinternes medarbeider.

I 5,20 hadde han bedt inntrengende: «La dere forlike med Gud!» Det gjaldt vel særlig dem i Korint som var blitt fanget av gjenstridighetens ånd. Formaningen her, at de likevel ikke «forgjeves» måtte ha tatt

«imot Guds nåde», er vel helst rettet til de mer vennligsinnede, som stod i fare for å bli revet med av den dårlige ånden.

I v. 2 gjør han formaningen enda mer inntrengende ved å vise til ordet i Jes 49,8. Der taler Herren til sin tjener (Messias) og trøster ham med at han ikke bare skulle bringe det sanne Israel gjenreisning, men også bli et lys for hedningene. Slik ville Herren bønnhøre ham på den tid som behaget ham, og hjelpe ham på frelsens dag. Og dette ser Paulus oppfylt, så sant korinterne ikke forgjeves hadde tatt imot Guds nåde, men i sannhet kunne vise seg som lønnen for Kristi lidelser og smerter blant hedningene.

«Se, nå er nådens tid, se, nå er frelsens dag!» sier Paulus. Nå er ordet oppfylt, nå er den tiden kommet som profeten spådde om. Nå stod Kristus som lyset også i Korint, nå kunne disse vennene i Korint bli frelst ved Guds nåde.

For et alvor det er i dette «nå»! Et slikt «nå» kommer for hvert menneske, et avgjørende nå, da evighetsspørsmålet skal avgjøres. Dette nået står det ikke i menneskets makt å framkalle eller forlenge. Det beror alene på Guds velbehag. En kan ikke omvende seg når som helst, slik mange trøster seg med, men bare når Gud vil, i besøkelsestiden.

Mens apostelen formaner dem slik, gir han formaningen dyp vekt ved å peke på hvordan han selv på alle måter hadde søkt å unngå ethvert anstøt som kunne føre til at evangeliets tjeneste ble lastet. Dette krever evangeliets herlige tjeneste av sine forkynnere: at det ikke kommer noen flekk på tjenesten ved at forkynnerne lever på en måte som strider mot det ordet de forkynner (v. 3).

Apostelen sier dette store ordet: «I alt viser vi oss som Guds tjenere.» Var det for mye sagt? Nei, det må hvert Guds barn kunne si. Livet vårt med Herren må vise seg ikke bare i noen ting, men i alle ting. Livet til et Guds barn kan ikke deles i to parseller, slik den mannen mente som sa: «Min kristendom er én ting, mitt skredderi en annen.» Nei, så sant alt er blitt nytt, må også gudslivet vise seg i alle ting. Det skjer i større eller mindre grad, sterkere eller svakere, alt etter som Kristi kjærlighets elv har et rikere eller sparsommere løp i hjertets dyp.

Hos Paulus merket en med stor kraft overalt at Kristi kjærlighet tvang ham. Det viste seg først og fremst ved tålmodigheten hans

under lidelsene (v. 4–5). Paulus' liv som apostel, slik det er skildret for oss i Apostlenes gjerninger, belyser godt nok det han sier her. Ordet «under nattevåk» minner om hvor ofte han har ofret nattesøvnen for å reise, preke, tenke over ting og be, og også for å arbeide for sitt levebrød. Den ros ville han jo ikke la seg frata (1 Kor 9,15).

Videre merket en kraften i Kristi kjærlighet hos Paulus ved hans «renhet». Her tenkes det kanskje også på seksuell renhet i motsetning til de slappe korinterne. Den viste seg i hele den rene, uplettede ferden som prydet denne Herrens tjener. Den gav seg også til kjenne i slike dyder som kunnskap (skjønnsomhet), langmodighet (overfor fornærmelser) og godhet (et vennlig, imøtekommende vesen). Når apostelen midt i dette nevner «i Den Hellige Ånd», er det fordi han ikke vil glemme å understreke at alt dette hadde han ikke av seg selv. Det var Åndens frukter.

I v. 7 kaller han de våpnene han strider med, sannhets ord og Guds kraft (hentet i bønn), ikke egen kraft, for «rettferds våpen». Det er våpen som sømmer seg for en kristen stridsmann, i motsetning til de flekkete, kjødelige våpnene verden bruker. Kristi kjærlighet fostrer også djerve stridsmenn, og det «både til angrep og forsvar» (ikke bare til det siste).

I v. 8–10 viser Paulus hvordan kallet hans fører ham inn i en rekke motsetninger. I dem trer uoverensstemmelsen mellom hans indre stilling i Gud og hans ytre kår i verden fram så skjærende skarpt. Snart i ære og snart i vanære, snart svertet og baktalt og snart igjen anerkjent som sannferdig (hos dem som ville sannheten). Snart i livsfare under Guds tuktende hånd, og likevel stadig hjulpet igjennom til liv igjen. Snart bedrøvet og likevel alltid med en indre glede. Fattig i verden og likevel med en rikdom som ikke bare eier alt (for alt må tjene Guds folk, og Guds folk skal en gang arve jorden), men som også kan gjøre mange andre rike, rike i Herren.

Ja, et Guds barns liv er et vidunderlig liv, så forskjellig tar det seg ut alt etter hvor en ser det fra. Men det som gjelder for Guds barn, er å være den samme hvordan kårene enn skifter i det ytre. Det gjelder å stå fast og urokkelig som Guds tjener hvordan vinden enn blåser utenfra, så Kristi kjærlighet kan vitne om seg under alle de forskjellige forholdene. Kårene til himmelborgerne på deres pilegrimsvandring

her på jorden har Brorson, i samsvar med apostelordet her, skildret så vakkert for oss med disse ordene:

De er vel svake, dog verden forsvare,
i himlen de lever, på jorden de går,
de nyter Guds fred i den ytterste fare,
de fattes – og alting dog har og formår,
de kommer til skade
og blir dog glade,
utvortes de synes som visne og døde
og står dog innvortes i deiligste grøde.

382. «Dra ikke i fremmed åk med vantro!» (6,11–7,1)

Apostelen gir den alvorlige formaningen i det foregående (v. 1–10) en inderlig vekt ved å peke på sin store kjærlighet til korinterne. Han begynner med å peke på hvor åpent han hadde talt til dem. Det kom nettopp av den inderlige kjærligheten han hadde til dem. Kjærligheten hadde åpnet munnen hans og utvidet hjertet hans, så det omsluttet dem alle. Men deres hjerte hadde vært trangt. Nå formaner han dem som en far sine barn til å gjengjelde kjærligheten hans og gi ham større plass i sitt hjerte, slik de hadde stor plass i hans (v. 11–13).

I en slik hjertelig kjærlighet legger han dem nå så inderlig på sinne å rense seg fra det urene vesenet som fortsatt hang ved dem. Men det krevde et bestemt brudd med de hedenske omgivelsene, med den hedenske ånden. Gang på gang viser han dem (v. 14–17) hvor umulig og selvmotsigende det er at troende mennesker vil skikke seg lik den vantro verdens vesen. Overfor verden hadde korinterne dessverre vært altfor rommelige, mens de hadde vært for trange overfor evangeliets sendebud.

Paulus begynner med å bruke et bilde hentet fra 5 Mos 22,10, der det står: «Du skal ikke pløye med en okse og et esel for samme plog.» Tanken med dette forbudet i loven var nettopp å innprente Israels barn på en anskuelig måte at det Gud hadde skilt, ikke måtte føyes sammen. I 5 Mos 7 hadde Herren jo forbudt Israels barn å stå i pakt, vennskap og slektskap med kanaaneerne. Dette har sin åndelige gyldighet den dag i dag for Guds barns forhold til vantroens vesen.

De vantro menneskenes sjeler skal vi elske som dyrekjøpte. Vi skal søke å vinne dem for Guds rike, det byr Kristi kjærlighet oss. Men det

går ikke an å ville dele med dem åndelig. I en rekke spørsmål stiller apostelen skillet fram med skjærende klarhet. Han stiller rettferd, den ånden en kristen skal vandre i, opp mot «lovløsheten» som vantroen åndet i. Han stiller lyset opp mot mørket, og Kristus, de helliges konge, mot Belial, det vil si djevelen, vantroens fyrste (navnet Belial betyr egentlig ondskap).

Videre stiller han den troende og den vantro i samme motsetning som Guds tempel og avguder. Han begrunner at de som tror på Jesus, er «den levende Guds tempel» (v. 16), ved å vise til 3 Mos 26,11–12, der Herren sier: «Jeg vil sette min bolig midt iblant dere … Jeg vil vandre midt iblant dere. Jeg vil være deres Gud, og dere skal være mitt folk.»

Derfor må det være et klart skille mellom Guds folk og vantroens folk. Det er betingelsen for at Herren kan ta oss til sine sønner og døtre (v. 17–18).

Også disse to versene er hentet fra Det gamle testamente, fritt sammenstilt fra forskjellige steder. Det gjelder Jes 52,11: «Bryt opp, bryt opp! Dra ut derfra! Rør ikke ved noe urent!» og videre 2 Sam 7,14, der Herren sier i løftet om Davids ætt: «Jeg vil være hans far, og han skal være min sønn.»

I Esek 20,34 og andre steder sier Herren at han vil føre dem ut fra folkene, og det kommer her til uttrykk i ordet: «Da vil jeg ta imot dere» (v. 17). Ordet «sier Herren, Den Allmektige» er fra 2 Sam 7,8 (etter den greske oversettelsen).

Dette sitatet fra Det gamle testamente er etter sitt åndelige innhold liksom samlet fra så mange av den gamle paktens skrifter. Det er virkelig et vitnesbyrd om hvordan apostelen levde og åndet i den gamle paktens hellige skrifter som Gud Herrens, den allmektiges, trofaste ord. Det er i sannhet den sterkeste motsetning til vår tids bibelkritikk, som utvanner den gamle paktens hellige skrift med all sin tåpelige tvil og alle sine spissfindigheter.

Ja, det følger mektige løfter med å bryte med verdensånden. Men de som stadig anbefaler den blandede gudsfrykten og roper på rommelighet overfor alt det menneskelige og folkelige i dets nåværende falne tilstand, når aldri inn under løftets herlighet.

Paulus avslutter nå denne inntrengende henvendelsen nettopp med å peke på disse store løftene. De lyser over den som ærlig og klart skiller seg ut fra det gudløse verdenslivet, også fra den verdslige gude-

ligheten. Slike løfter må drive Guds barn framover i hellig renselse «fra all urenhet på kjød og ånd». Synden besmitter både legemet (kjødet) og ånden. Bare i en bestemt kamp mot synden kan vi «fullende vår helliggjørelse i gudsfrykt».

Et Guds barns helliggjørelse i livet begynner i det øyeblikket hjertet i tro tar imot den stillingen i nåden som er hellig ved Jesu blod – når det i tro tar imot sin dåps nåde. I dåpen fikk vi jo borgerrett i de helliges samfunn.

For dem som av nåde er hellige i troen, sømmer det seg å leve i hellighet i all vår ferd. Det vi ble kalt til av nåde, skal nå gjennomføres i livet. Der står kampen, og der gjelder det å fullende. Begynt er ikke endt. «Helliget Herren» må være innskriften på alt i livet vårt, det minste som det største. Slik sømmer det seg for dem som i Guds ord kalles «den levende Guds tempel».

Bare i gudsfrykt kan det nås, i hellig frykt for å forspille Guds dyrekjøpte nåde, i hellig frykt for å synde. Sløvhet, slapphet og selvsikkerhet, og menneskefrykten som følger med, er steiner som djevelen bruker for å stanse og demme opp for det rensende løpet Kristi kjærlighet har gjennom vårt daglige liv. Men i gudsfrykt blir veien banet for elven fra Golgata, så vi med den gamle sangeren kan bekjenne:

Dog, jeg tror, av dine vunder
vell sprang ut til stort vidunder,
mektig til hver stein å velte,
til isfjell selv å smelte,
til å vaske hjertet rent.

383. Bedrøvelsen etter Guds sinn og de velsignede fruktene den bærer (7,2–16)

I dette kapitlet avslutter apostelen den første hoveddelen av brevet sitt, vitnesbyrdet om det sinnet han hadde tjent med i sin apostelgjerning, også blant korinterne. I denne første delen har han jo hele tiden særlig hatt de velsinnede i menigheten for øye. Hovedinnholdet i dette kapitlet er de gode nyhetene fra Korint som han fikk da Titus kom.

Han begynner (v. 2–4) med å uttale den fortrøstningsfulle tilliten han har til dem. I denne tilliten ber han frimodig: «Gi oss rom!» (v. 2). Vi vet at det er til stor hjelp for å gi ordet rom når den som ordet blir rettet til, kan merke at det blir talt med særlig tillit.

Apostelen kunne med god grunn vente at korinterne ville utvide hjertene sine for ham, jo mer de kom til å tenke over hvordan han hadde vandret blant dem. Paulus visste med seg selv at han ikke hadde gjort noen av dem urett. Han hadde ikke skadet noen på sjelen – han hadde ikke «ødelagt» noen med falsk lære – og han hadde ikke beriket seg på noens bekostning (v. 2).

Når han sa dette, var det likevel ikke for å dømme dem (v. 3), som om de vennene han her særlig talte til, hadde beskyldt ham for slikt. Han hadde jo allerede sagt dem hvilken plass de hadde i hjertet hans (se 6,11–12: «Dere har ikke trangt rom hos oss»). Det gjentar han her med de vakre ordene: «Dere er i våre hjerter, for at vi kan høre sammen i død og liv.» Meningen er at verken død eller liv skulle kunne rive dem ut av kjærligheten hans.

De hørte så inderlig sammen at de liksom i hjertet måtte følges, som om de hadde død og liv sammen. Men en slik kjærlighet gjemmer ikke på beskyldninger. Når vi bare har en inderlig kjærlighet til vennene, får vi også «stor tiltro» til dem (v. 4). Og slik stod Paulus nå. Han var inderlig glad over nyhetene han hadde fått fra Korint. Midt i all sin øvrige trengsel var han fylt av trøst og kunne frimodig se på menigheten i Korint som sin ros og tale rosende om dem (v. 4).

Det begrunner Paulus nå (v. 5–7) ved å fortelle dem hvordan han, da han kom til Makedonia, liksom i Troas (se 2,12) hadde vært i stor trengsel. Han kunne ikke finne noen ro i sitt kjød («kjødet» betegner her menneskenaturen slik den er i seg selv, svak og mottakelig for angst). Utenfor ham raste stormen, med hedningenes og jødenes motstand mot evangeliet. Inne i ham plaget frykten ham: Hvordan stod det til i Korint, og hvilken virkning hadde brevet hans hatt?

Men så kom Guds trøst da han endelig møtte Titus, sin kjære venn. Allermest trøst var det at Titus selv var full av trøst etter besøket i Korint. Han kunne fortelle om det sinnet som var våknet hos korinterne: angerfullt, fullt av lengsel etter apostelen og nidkjært for ordet hans. Jo mer Titus fortalte, desto gladere ble Paulus.

Legg merke til det vakre ordet i v. 6, der Paulus regner det å trøste de nedbøyde som en del av Guds vesen. Slik er vår Gud. De hovmodige og kjepphøye står han imot, men de nedbøyde pleier han å trøste. Slik lyder det allerede i den gamle pakt: «Herren er nær hos dem som har et nedbrutt hjerte» (Sal 34,19), og slik er det alle dager. Å høre til de nedbøyde er tusen ganger bedre enn å høre til de selvsikre, bare en i sin sorg står i pakt med den levende Gud. «Trøst, trøst mitt folk! sier deres Gud» (Jes 40,1).

I v. 8–12 taler Paulus særlig om nettopp dette bedrøvede og nedbøyde sinnet hos korinterne, som ved Guds nåde var blitt frukten av brevet hans til dem. Han bekjenner at det hadde vært stunder da han nesten hadde angret på at han hadde skrevet til dem slik han hadde gjort (i Første Korinterbrev). Han visste jo at det måtte bedrøve dem, og nå hadde han også hørt av Titus at det hadde virket slik på dem. Men nå angret han det ikke lenger, etter at han hadde hørt om de velsignede fruktene som var vokst fram av denne bedrøvelsen.

En kortvarig bedrøvelse kan føre til stor og langvarig glede. Det er jo generelt Guds barns stadige erfaring: «Gjennom bedrøvelse til

glede.» Vi er kalt til en evig herlighet i Kristus etter en kort tids lidelse (1 Pet 5,10). Og allerede her i jordelivet kan vi synge med David: «For et øyeblikk varer hans vrede, en livstid hans nåde. Om kvelden kommer gråt som gjest, om morgenen er det frydesang» (Sal 30,6).

Vår Gud er ingen bløtaktig Gud. Han er ikke redd for å refse oss til bedrøvelse (Hebr 12,11). Det er ikke slik at det er en glede for ham å bedrøve oss, slik også Paulus skriver om sitt forhold til korinterne (v. 9). Det står om Herren: «For det er ikke av hjertet han plager eller bedrøver menneskenes barn» (Klag 3,33). Han vil så gjerne forbarme seg, han vil gjerne trøste. Men det kan han jo først når det kommer fram en hellig bedrøvelse hos synderen, en bedrøvelse etter hans vilje.

Og det var denne hellige sorgen som var kommet fram i Korint. Derfor kunne Paulus hvile i at korinterne ikke hadde lidd «noen skade» ved brevet hans. For «bedrøvelsen etter Guds sinn», den hellige sorgen over synden som Gud selv har virket, og som er etter hans vilje, bærer salig frukt med seg, en frukt «som ingen angrer». Den virker nemlig «omvendelse til frelse», og det er den største vinning.

Det greske ordet for omvendelse betyr egentlig omvending av sinnet, sinnsforandring. Her blir det altså brukt om troende mennesker. Også Guds barn trenger å få sinnet vendt om når de blir fanget i djevelens snarer og kommer inn i et feil sinn, slik det hadde vært i Korint. På samme måte finner vi ordet omvendelse brukt av Herren i Åp 2,5, der det blir sagt til menigheten i Efesos, som hadde forlatt sin første kjærlighet: «Husk derfor hva du er falt fra. Omvend deg.» På samme måte finner vi det hos Jer 15,19.

Men dette er noe helt annet enn den såkalte «daglige omvendelsen» som mennesker iblant taler om. Den taler Skriften ikke om.[1] Den kjenner en første omvendelse, den grunnleggende omvendelsen (se 1 Pet 2,25: «Dere var jo som villfarne får, men er nå omvendt til deres sjelers hyrde og tilsynsmann»). Denne første og egentlige omvendelsen omtalte Paulus i 2 Kor 5,17: «Derfor, om noen er i Kristus, da er han en ny skapning.» Det er Skriftens vanlige forståelse av omvendelse.

[1]Luther lærer at hele den troendes liv skal være bot (den første av de 95 tesene), og at den gamle Adam daglig skal druknes ved anger og bot (Lille katekisme om dåpen). Forfatteren bruker her ordet «omvendelse» om den første, grunnleggende vendingen.

Men som vi har sett, finnes det enkelte steder, som her, der ordet omvendelse blir brukt om å reise seg igjen etter tider med dype fall. Det er noe helt annet enn omvendelse hver eneste dag.

Ved siden av denne hellige bedrøvelsen som Gud virker, nevner Paulus også en annen bedrøvelse. Den første fører gjennom omvendelse til salighet og frelse, som visselig ingen angrer, men som blir gjenstand for evig takk. Den andre skiller tvert imot mennesket desto mer fra Gud og virker død. Det er «verdens bedrøvelse», den rent verdslige sorgen og ergrelsen en i verden føler over syndens følger, fordi en merker at en er kommet galt av sted, eller blir hindret i å tilfredsstille sin egenkjærlighet.

Det er den bitre, iblant arrige bedrøvelsen som bare fører til knurr og klage, til mer motstand og avvisning av kallet fra Guds nåde. Den hellige sorgen driver til Gud, den verdslige sorgen driver bort fra ham. Når vi blir refset, vil Guds Ånd få fram den ydmyke bedrøvelsen som kan forvandles til glede. Men Satan arbeider på å få fram den onde, opprørske, knurrende sorgen for å slå en kile inn mellom oss og Gud. Hvor godt det er når det går til den gode siden, enten det nå gjelder omvendelsen til et vantro menneske eller at et Guds barn reiser seg igjen etter et fall!

I v. 11 skildrer Paulus nærmere de vakre fruktene denne bedrøvelsen hadde virket i Korint, som et friskt bevis fra erfaringen på det han hadde sagt om bedrøvelsen etter Guds sinn.

Korinterne hadde jo selv erfart hvordan denne bedrøvelsen hadde virket hos dem «iver», nemlig for å rense ut surdeigen (se 1 Kor 5, om synderen som levde i hor), og «forsvar» for å vise at de ikke hadde hatt del i denne synden, selv om de burde ha grepet inn med strengere tukt. Den hadde virket «harme» over skamflekken som hadde festet seg ved menigheten, og «frykt» for Herrens vrede, eller kanskje heller for apostelens tukt, riset (se 1 Kor 4,21). Den hadde virket «lengsel» etter å tale personlig med Paulus, ja, en «nidkjærhet» som hadde vist seg i alvorlig refselse av synderen.

Ved alt dette hadde de «vist at» de var «rene i denne saken», det vil si at de ikke i hjertet hadde aktet synden ringe. Likevel burde de ha grepet inn med langt skarpere tukt i denne saken, men det vil Paulus av kjærlig taktfølelse ikke komme nærmere inn på her.

At Paulus hadde skrevet til dem om dette slik han hadde gjort, var nettopp for å få alt dette fram. Det var ikke først og fremst for den synderens skyld eller for hans skyld som var blitt krenket ved det, men for at korinterne kunne se hvor ivrig Paulus var for at de kunne stå hellig og rett som Guds sanne menighet. Det var en iver for Guds åsyn, ikke en kjødelig iver.

Etter en annen lesemåte lyder det: «for at den nidkjærhet dere har for oss, skulle bli åpenbart hos dere».[2]

Hvem er ment med ham som hadde «lidd urett» (v. 12)? Den naturligste forklaringen ville være at det var faren som var blitt så hardt krenket ved sønnens blodskam med stemoren (1 Kor 5). Andre forstår det om Paulus selv eller om menigheten i Korint. Men hvem det enn er, er tanken i v. 12 tydelig nok at apostelen ikke hadde skrevet for enkeltpersoners skyld. Han hadde skrevet for menighetens skyld som sådan, for å få den til å gjøre sin plikt og gi den anledning til å vise at den var villig til å følge ordet hans.

Og dette var nådd. Derfor var Paulus trøstet, og Titus' inderlige glede over oppholdet i Korint hadde økt apostelens glede i høy grad. Det han hadde rost korinterne for, hadde Titus erfart var sannhet. Også i dette stykket hadde apostelen vist seg sannferdig. Og Titus' glede var forent med en inderlig kjærlighet til korinterne når han tenkte på den lydigheten de hadde vist mot apostelens ord, og på den ærefrykten de hadde tatt imot ham med som en utsending fra Paulus (v. 13–15).

Så avslutter Paulus denne første delen av brevet ved å uttale sin glede over at han i alle ting kunne stole på menigheten (v. 16). Når Paulus sier dette, ser han i kjærlighetens tillitsfulle håp foreløpig bort fra den mindre kretsen i Korint som fortsatt stod stivt og mistroisk mot ham. Her var ikke stedet for å ta forbehold. Her måtte hjertets kjærlighet få lov til å føre sitt varme språk i glede over at legemiddelet i det første brevet, selv om det smakte bittert, likevel var blitt til så stor velsignelse.

O, lær meg, Gud, å ville hva du vil,
hold troens vinge oppe når den daler,

[2] NB følger denne lesemåten.

og tukt meg kun, men gi meg nåde til
å bøye meg og tie når du taler.

384. Innsamlingen til den fattige menigheten i Jerusalem: Paulus innskjerper den hellige offervilligheten (8,1–15)

Allerede i det første brevet (se 1 Kor 16,1–4) hadde Paulus talt om innsamlingen til den fattige mormenigheten i Jerusalem. Han hadde satt den i gang i Makedonia og Hellas, og det er denne innsamlingen, som alt var begynt, han nå inntrengende legger korinterne på hjertet å fullføre. Både dette og det neste kapitlet handler om denne saken.

Det lå Paulus mye på hjertet at mormenigheten i Jerusalem skulle få se hvordan den nye kirken av hedningkristne stilte seg i inderlig kjærlighetsfellesskap med den første menigheten. Slik kunne spenningen mellom de jødekristne og de hedningkristne gå over. Men han driver også så sterkt på med denne innsamlingen for korinternes egen skyld.

Paulus, den praktiske mannen i Herren, visste hvor godt det er å vokse inn i den saligheten som følger med det å gi. Han visste at kjærlighetens gjerninger, øvd med kraft, er et kraftig middel til vekst i selve kjærligheten og dermed til vekst i hele det åndelige livet. Her i disse kapitlene er det svært mye for oss å lære, for Paulus belyser dypt og grundig hva den hellige offervilligheten betyr for Guds barns liv i Herren.

Gjennom hele dette avsnittet går det en dobbelt tanke, både påminnelse og oppmuntring. Det er noe her som skulle ydmyke korinterne. De hadde åpenbart stanset opp med innsamlingen, enda de hadde vært de første til å begynne. Men nettopp det siste anerkjenner apos-

telen helt igjennom, med sin vanlige kjærlige visdom og fine takt i Ånden. Han vil ikke trykke dem ned, men oppmuntre dem til å strekke seg framover.

Han begynner (v. 1–5) med å stille makedoniernes lysende eksempel fram for dem. Disse makedonske menighetene gav Paulus mye glede, og det også på dette punktet. Han kaller måten de opptrådte på i denne saken, for «den nåde Gud har gitt menighetene i Makedonia» (v. 1). Den rette offervilligheten er jo en frukt av at Guds nåde virker i hjertene.

Nå tegner han dette vakre, offervillige sinnet for oss, trekk for trekk. Først stiller han det i lyset av de store trengslene som de makedonske kristne ble prøvd med. Selv om de i høy grad stod under korset, kunne de likevel ha hjertet så rikt åpent for andres nød. Det er vakkert. For vi vet jo at når vi selv står i trengselens ild, ligger det så nær å ha nok med sine egne saker og sorger.

Men hos de makedonske kristne hadde troens glede så sterk overvekt at det av den «strømmet fram en rikdom på oppriktig godhet» (egentlig «hjertelig rundhåndethet», den gavmildheten som øver kjærlighet uten noen egennyttige baktanker). Og dette fikk så mye mer glans nettopp fordi de selv, timelig sett, levde i «dyp fattigdom».

Apostelen stiller (v. 2) gleden deres i all sin fylde sammen med den dype fattigdommen deres. Nettopp derved kom denne rikdommen på rundhåndethet til å stråle i så vakkert et lys, til Guds ære.

Også her ser vi, som med den fattige enken (Luk 21,1–4), at når hjertet er fullt av Herrens glede, kan ikke engang dyp fattigdom hindre en i å være med og gi en rik kjærlighetsgave. Tvert imot, de vakreste gavene kommer ofte fra de Guds barn som timelig sett er fattigst.

I v. 3–5 begrunner Paulus dette ved å vise hvordan denne gaven fra vennene i Makedonia var slik:

Den var for det første gitt «etter evne, ja, over evne», altså et virkelig offer som de selv måtte savne noe for. For det andre gav de «av egen drift», det trengtes ikke noe press. For det tredje så de det som en nåde å få lov til å være med i denne kjærlighetsgaven, ikke som en byrde. «De ba oss inntrengende om den nåde å få være med», sier Paulus (v. 4). Dette til ettertanke for alle troende!

For det fjerde var gaven deres ikke bare en pengegave, men først og fremst en overgivelse av seg selv til Herren og dernest til hans apostel

i denne saken (v. 5) – «ved Guds vilje», føyer Paulus til. For ved alle våre gaver vil Gud først og fremst ha hjertet vårt med, og det gir gaven den rette velsignelsen. At de ville være med, det hadde Paulus hele tiden «håpet» (v. 5). Men at de ville være med i en så vakker og full overgivelse, det overgikk det han hadde våget å håpe.

Med dette lysende eksemplet for øye hadde Paulus så bedt Titus om å reise til Korint for at han også der skulle «fullføre» denne gaven, den innsamlingen han hadde begynt på da han var i Korint forrige gang (v. 6). Det greske ordet for gave (*charis*) betyr egentlig «kjærlighetsgave». Også i det ligger det et vakkert vink til oss, som til korinterne.

I v. 7–9 oppmuntrer Paulus nå korinterne. Han anerkjenner i kjærlighet de rike nådegavene deres og den kjærligheten til ham som de nå så vakkert hadde vist. Så formaner han dem til også å bli rike når det gjelder denne kjærlighetsgaven (v. 7). Han sier det «ikke som et påbud», men for at korinterne også skal få anledning til å vise at kjærligheten deres var like ekte som de andre vennenes.

Og han føyer til den aller sterkeste drivkraften til offervillighet som han kunne nevne. Han viser til «vår Herre Jesu Kristi nåde», hans kjærlighetsgave, «at han for deres skyld ble fattig da han var rik, for at dere ved hans fattigdom skulle bli rike» (v. 9).

Her tenkes det på det samme som Paulus nevner i Fil 2: Guds Sønn tømte og fornedret seg selv. Han gav avkall på sin herlighet hos Faderen for å gå sin lydighets og smertes vei som Frelser for syndere her på jorden, og ved denne sin fattigdom og fornedrelse å gjøre syndere evig rike.

Vi har her den samme tanken som i kap. 5,21: Kristus byttet med oss. Han tok vår synd for å skaffe oss rettferdighet, han tok vår fattigdom for å skaffe oss rikdom. Fred med Gud, lys, liv, hellighet, kraft – ja, alt dette er vår rikdom i Kristus. Vi kommer her igjen til å tenke på det gamle ordet i Siraks bok 43,31: «Vi kan nok si mye, men likevel ikke nå ham», og ordene samler seg i dette: «Han er alt.»

Med dette for øye trengs det ikke noe påbud for at kjærlighetens gjerning skal bli gjort. Takknemligheten mot Herren vil drive hans troende til å være med når det gjelder å glede Herren ved å hjelpe hans lemmer.

Apostelen vil da også bare si «meningen min om dette» (v. 10). For det er til gagn for dem, sier han, å bli øvd i å gi, særlig siden korinterne hadde vært de første til å ville være med og sette saken i gang.

Vi har her i v. 10 en tidsangivelse. Korinterne begynte «alt i fjor», sier apostelen. Noen har spurt hvordan Paulus har regnet begynnelsen av året. Grekerne regnet det fra sommersolverv, makedonierne fra høstjevndøgn. Jødenes kirkeår begynte i måneden nisan (omtrent vår april), deres borgerlige år i måneden tisjri (vår september). Det kan neppe være tale om annet enn enten dette siste eller den makedonske tidsregningen. Første Korinterbrev var vel skrevet ved påsketider. Det ligger altså et årsskifte (september) mellom hans første og andre brev.

Nå gjaldt det å føre det arbeidet som var begynt med så stor villighet, til ende (v. 11). For det er villigheten det kommer an på overfor Herren, ikke hvor stor gaven er i seg selv. «For dersom villigheten er til stede, da er den til behag etter det den har, og ikke etter det den ikke har» (v. 12).

Det er forholdet Herren ser på. Derfor var enkens skjerv en langt større gave enn de rike giverne gav. Det ligger i dette ordet en stor påminnelse, særlig til de velstående. Hos dem følges villigheten og det de selv har fått betrodd av Gud, langt fra alltid ad. Dersom alle velstående Guds barn gav i forhold til det mange fattige gir, ville gavene til Guds rike bli fordoblet flere ganger.

Men at Herren på den andre siden ikke krever noe i forhold til det en ikke har, begrunner Paulus i v. 13–15. Det er ikke meningen at en skal gi slik at en selv kommer i nød, mens andre blir hjulpet ut av nøden (v. 13). Nei, meningen med kjærlighetsgavene er å utjevne ulikheten i de timelige kårene, så det kan bli «likhet» (v. 14).

Slik gav jo Gud da han skjenket mannaen i ørkenen (v. 15). Ingen hadde noe til overs, og ingen manglet noe (2 Mos 16,18). Etter dette forbildet skal Guds barn innrette seg. De som har sanket mye gods, skal forstå at Gud gir dem dette for at deres overflod skal komme de fattiges nød til hjelp.

I den første menigheten i Jerusalem prøvde de seg med eiendomsfellesskap. Men å gjennomføre det slik i det ytre ville ikke lykkes. Til det var hjertene ennå ikke modne, og de blir det neppe på denne gamle

syndens jord. Men broderkjærligheten må aldri holde opp med å sikte mot å utjevne kårene så langt det er mulig, så alle får nok.

Når Paulus i v. 14 skriver: «For at de av sin overflod kan hjelpe dere, når dere er i nød», er tanken kanskje at om korinterne kom i fattige kår og vennene i Jerusalem fikk overfloden på sin side, skulle utjevningen gå den andre veien, fra Jerusalem.

Noen forstår det likevel slik at Paulus her tenker på den overfloden av takknemlig kjærlighet og forbønn som en slik kjærlighetsgave kunne vekke hos den gamle mormenigheten, og som kunne bringe velsignelse tilbake over den unge menigheten i Korint. Det var også en slags utjevning: åndelig velsignelse for timelig.

Herren fylle hjertene våre med det sinnet som føler seg som skyldner overfor alle som er i nød, nettopp fordi vi selv i vår fattigdom er blitt så rike i vår Herre Jesu Kristi nåde!

Hele verden ei oppveier
hva jeg tror, og hva jeg vet;
himmerik på jord jeg eier
i min Frelsers kjærlighet.

385. Apostelen anbefaler de tre brødrene han sendte til Korint på grunn av innsamlingen (8,16–24)

Paulus begynner med Titus. Ham anbefaler han egentlig ikke, for korinterne kjente ham jo godt. Men med takk til Gud nevner han iveren hans for denne saken, så oppfordringen fra Paulus møtte et villig sinn hos ham (v. 16–17). Titus var så ivrig etter at korinternes gave skulle bli en rik kjærlighetsgave, at Paulus stiller iveren hans sammen med sin egen iver for dem.

Men Paulus sendte to andre brødre med i tillegg til Titus (v. 18–22). Den ene (v. 18–19) anbefales som en mann som hadde «fått ros i alle menighetene for sin tjeneste for evangeliet», og som også var valgt av de makedonske menighetene til dette oppdraget. Den andre (v. 22) anbefaler han som en mann som også hadde et hjerte fylt av stor tillit til korinterne, og som Paulus ellers «ofte og på mange måter» hadde sett var en nidkjær mann.

Paulus nevner selv (v. 19–21) grunnen til at han hadde latt menighetene i Makedonia velge en mann som kunne reise sammen med Paulus med innsamlingen, og nå i dette tilfellet sammen med Titus, og til at han selv føyde enda en tredje bror til. Apostelen ønsket så gjerne at denne gaven skulle bli til ære for Herren selv og til å fremme korinternes villighet. (Det som i den danske bibeloversettelsen står som «til pris» i v. 19, må heller gjengis med «til fremme av».)[1]

[1] NB: «til Herrens ære og til å vise vår gode vilje».

De fleste leser «vår» villighet i v. 19 i stedet for «deres». I så fall regner Paulus også seg selv med som en som trengte å få sin villighet fremmet. (Paulus så ikke på seg selv som fullkommen.)

Nettopp derfor tok Paulus disse forholdsreglene: Ingen skulle finne på å komme med ond mistanke i forbindelse med den rike gaven han tok seg av (v. 20). Det var nok av motstandere som stadig prøvde å baktale Paulus. Men Paulus ville gjøre sitt til at ikke bare Herren, men også mennesker kunne se at han «la vinn på det som er riktig».

Vi skal nok ikke bry oss om løgnaktig baktalelse. Men på den andre siden skal vi heller ikke gi mennesker den minste anledning til den. Det er en hellig visdom som det er mye å lære av.

Hvem de to brødrene ellers var, som Paulus lot følge Titus til Korint, kan en ikke si. Noen har gjettet på Lukas, Barnabas, Silas og Markus.

I v. 23 kaller Paulus dem «menighetenes apostler, Kristi ære».[2] «Apostel» brukes her i den videre betydningen «utsending», en som blir sendt med et bestemt oppdrag. Ordet betegner egentlig bare en «utsendt». De tolv var jo utsendt av Gud selv i en helt særlig forstand.

Apostelen slutter med (v. 24) å be korinterne om å gi disse vennene «et bevis på deres kjærlighet» og på at den rosen var sann som apostelen hadde gitt dem overfor disse brødrene. Og han føyer til: «for menighetenes øyne». De måtte huske at disse tre kom på vegne av de andre menighetene, og at disse menighetene liksom var vitner til hvordan korinterne opptrådte, gjennom sendebudene sine.

Det vi særlig skal lære av Paulus i dette avsnittet, er den hellige årvåkenheten som prøver å skjære bort enhver anledning for løgnen og den onde mistanken. Uforsiktighet kan ofte gi Satan og verden adgang til å så den onde sæden. Derfor innskjerper Paulus så ofte de hellige at de skal vandre varsomt. Herren hjelpe oss til å lære slik hellig visdom i alle forhold i det daglige livet!

Forarbeid med frykt og beven
sjelens dyre salighet,
jevn er verden aldri bleven,
ha et øye på hvert fjed!

[2] NB: «menighetens utsendinger og Kristi ære».

386. «Den som sår sparsomt, skal også høste sparsomt, og den som sår rikelig, skal høste med rik velsignelse» (9,1–15)

Dette kapitlet slutter seg direkte til det foregående. Apostelen fører nye grunner i marken, nye tilskyndelser for korinterne til å føre innsamlingen som alt var begynt for et år siden, til en full og god avslutning.

Paulus begynner med å si at det jo var overflødig å skrive til dem nå om hjelpen til de hellige (v. 1). Han mener nemlig at han tidligere hadde gitt dem beskjed om hvorfor hjelpen skulle gis, og på hvilken måte den skulle samles inn. At det var på grunn av mormenighetens fattigdom, visste de godt, og i 1 Kor 16 hadde han jo gitt dem rettledning om hvordan innsamlingen skulle gjøres. Dessuten hadde korinterne for lenge siden vist at de var villige, og iveren deres på dette punktet hadde allerede tilskyndet mange (v. 2), også makedonierne.

Når han likevel hadde sendt brødrene ned til dem, måtte de ikke misforstå det. Det var av omsorg for menighetens ære og gode navn (v. 3–5) at han nå sendte disse brødrene fra Makedonia for å hjelpe dem med innsamlingen. Han ville så nødig at den rosen han hadde gitt korinterne, skulle bli til ingenting. Han ville så nødig at makedonierne skulle se, når de kom sammen med ham, at innsamlingen hadde stanset opp i Korint. Da ville Paulus – for ikke å si korinterne – jo bli til skamme.

Derfor hadde han sendt brødrene i forveien. Slik kunne gaven, som han nå hadde sagt flere ganger, ligge ferdig «som en velsignelse og ikke som en gniergave» (egentlig «ikke som havesyke»).

Igjen finner vi her en fin og kjærlig refsing. Korinterne var et vanskelig folk, og Paulus behandlet dem med all mulig varsomhet og hensyn, men uten å slå det minste av på sannheten.

Men korinterne er ikke de eneste vanskelige. Akk, de aller fleste av oss troende merker så ofte med smerte at også vi har et svært vanskelig gammelt menneske. Nå er det jo svært lett å kreve av andre at de skal behandle oss med varsomhet. Men det er langt bedre å øve oss i selv å opptre hensynsfullt. «Alt dere vil at menneskene skal gjøre mot dere, gjør det også mot dem!» sier Herren (Matt 7,12).

I v. 6–15 innskjerper Paulus at det gjelder å komme med en rundhåndet gave, ikke en gjerrig. Først (v. 6) peker han på en erfaring fra den jordiske sæden og høsten. Sår en for knapt, høster en også knapt. Og omvendt: Sår en rundhåndet (egentlig «med velsignelser»), kan en også vente å høste med velsignelse.

Den samme tanken møter vi allerede i Salomos ordspråk, både i kap. 11,24–25 og 22,8–9, og også i Sal 112,9. Det minner også om Herrens ord i Luk 6,38: «Gi, så skal det bli gitt dere! … For med det samme mål som dere har målt med, skal det måles igjen til dere.» Dette skal vi huske: Når det er tale om å spare, er det dårlig sparsommelighet å begynne å spare på gavene sine når Herren kaller på oss i den ene eller andre saken.

Men til det å «så rikelig» hører det ikke bare en ytre rundhåndethet. Framfor alt hører det rette sinnelaget med (v. 7). Det må gis av hjertet, med et villig sinn, ikke «med ulyst» (egentlig «med bedrøvelse»), slik at en med sorg tenker på det en selv mister. Det må heller ikke gis «av tvang», bare fordi en føler seg nødt av forholdene til å gi, men ellers kjenner det som en tung byrde.

Akk, det blir gitt mange gaver av det slaget, der en skotter bort til: «Hva gir de andre?» eller spør med et sukk: «Hvor lite kan jeg slippe unna med?» Mot dette gjelder det å huske at bare den glade giveren, som gir i frivillig kjærlighet og legger hjertet sitt i gaven, har Guds velbehag.

Ordet «Gud elsker en glad giver» stammer kanskje fra Ordsp 22,9: «Den som har et godt hjerte, blir velsignet.» Om slike glade givere hører vi i 2 Mos 35,21–22, den gangen tabernaklet ble reist.

Å være en glad giver utelukker ikke kamp med det gamle mennesket. Jo mer Kristi kjærlighet får råde, desto mer vil det gamle, gjerrige mennesket i oss klynke og vri seg. Også slik går veien gjennom lidelse til seier.

En stor hjelp til å bli en glad giver er å legge vinn på det som Paulus i v. 3–5 la korinterne så mye på hjertet: at de skulle «forberede» gaven. Det kan skje ved at en legger til side «etter det en har», etter det en får av Herren (se kap. 8,12). Derfor er det en god tanke å gi en prosentandel av inntekten sin. Hvor mange prosent en vil gi, må jo hver enkelt frivillig sette seg fore i sitt hjerte.

Tienden, som Herren lærte folket i den gamle pakt å gi, kan være et fingerpek også for folket i den nye pakt. Slik blir vi nettopp hjulpet til å få et fast forhold mellom inntekt og gave.

Og det er nettopp i den retningen Paulus fortsetter sitt tilskyndende ord. Han vitner for dem (v. 8) at «Gud er mektig til å gi dere all nåde i rikelig mål, for at dere alltid og i alle ting kan ha alt det dere trenger til, og ha overflod til all god gjerning».

Den som gjerne vil gi, er Gud også mektig til å sette i stand til det. En kan oppleve at de aller fattigste av og til kan komme med svært store gaver i forhold til det de har. Saken er at Gud ikke nekter noen av barna sine den gleden å være med og gi. Derfor gir han dem alltid litt mer enn nok til seg selv. Kurvene med levninger som ble til overs da folket ble mettet i ørkenen, peker i samme retning. En skal derfor ikke være redd for å gi rikelig, men gi i tro, som i håp og kjærlighet.

Apostelen viser (v. 9) til ordet i Sal 112, der det står: «Han har strødd ut, han har gitt de fattige. Hans rettferdighet står fast til evig tid.» Vår danske oversettelse har «godgjørenhet» her, med særlig tanke på denne siden ved et rett sinn.

Og at Gud er mektig til å gi midlene, så en kan gi og dele med andre, stadfester Paulus (v. 10). Han viser til at Gud jo gir såmannen både såkorn og brød. Da ville den samme Gud også gi korinterne og alle sine troende til alle tider et såkorn å strø ut som gave og la det bære frukt i stadig rikere mål. Han vil (v. 11) legge midlene rikelig til rette, så de kan brukes til «oppriktig godhet». Og han vil velsigne dette

sinnet slik at det ikke bare blir hjelp for andre, men også «takksigelse til Gud».

«Ved oss», føyer Paulus til. Det var jo hans og de nevnte brødrenes lykkelige plass ved innsamlingen av denne gaven at de dermed kunne bli redskaper for at det ble virket takksigelse til Gud, nemlig fra dem som ble hjulpet (og likeså fra dem som hjalp med glede).

Dette siste punktet, at gavmildhetens frukt var den takksigelsen til Gud som vokste fram, utvikler Paulus videre i v. 12–14. Menigheten i Jerusalem ville jo prise Gud for «deres lydighet til å bekjenne Kristi evangelium» (v. 13), som en slik gavmildhet fra korinternes side ville være et vitnesbyrd om. Og denne gaven var jo ikke bare et vitnesbyrd om et kjærlig sinn mot dem i Jerusalem, men mot «alle» (v. 13). Med den viste korinterne at hjertene deres var åpne for alle Guds barn, og at de ikke stengte noen kristen ute fra kjærligheten sin.

En slik gave ville altså virke mye takksigelse og lovprisning til Gud. Men den ville også virke forbønn for korinterne og inderlig kjærlighet til dem fra dem som ble hjulpet (v. 14), på grunn av «den rike nåde fra Gud» som hadde vært virksom i Korint og båret slike frukter av gavmildhet. Igjen betegner apostelen det å få være med og gi en slik kjærlighetsgave som en stor nåde fra Gud mot korinterne.

Ja, det erfarer vi den dag i dag: En gave gitt i oppriktig kjærlighet kan knytte sammen hjertene til giver og mottaker. Den kan virke takk og pris til Gud, forbønn og kjærlig lengsel etter å få mer med hverandre å gjøre. Hvor ofte ser vi ikke dette også i hedningmisjonen! De omvendte hedningene bringer misjonsmenigheten hjemme en rik høst av velsignelse når de takker og priser Gud for evangeliet som ble sendt dem med misjonærene. De kan be så inderlig for giverne de ikke kjenner, og sende dem kjærlige hilsener.

Og det samme merker vi jo i forholdene her hjemme. Ja, det følger rik velsignelse med det å gi, ikke minst for giveren. Hvor uendelig mye går ikke et gjerrig Guds barn glipp av!

Apostelen slutter denne lovprisningen av den hellige gavmildheten med en inderlig takk til Gud for hans «usigelige gave». Fra tanken på hva den ene broren i Herren kan gjøre for den andre, blir han ført over til tanken på hva de begge har fått av Gud i Kristus. Det er den gaven som er grunnlaget for alle helliggjørelsens frukter. I lyset av hvor stor den er, blir alt det Herrens troende kan ofre, fattig og smått.

Han kaller denne Guds gave usigelig, ubeskrivelig, så stort et dyp av rikdom er det i den. Ingen har ennå maktet å utforske høyden, bredden, dybden og lengden av den kjærligheten Gud viste da han gav «sin Sønn, den enbårne». Med hjerte, munn og liv skal vi bære fram denne takken. Tanken på denne Guds gave skal både styrke og tilskynde oss til all kjærlighetsgjerning og samtidig holde oss nede i ydmykhet. Denne takken er himmeltonen som evig skal lyde for Guds og Lammets trone.

Syng høyt i sky, Guds kirkeflokk:
Halleluja, nå har jeg nok,
den lyst er uten like!
Halleluja, halleluja, Guds Sønn er min,
jeg går herfra med ham til himmerike!

387. Paulus begynner sitt selvforsvar og vender seg bestemt til motstanderne sine i Korint (10,1–6)

Vi kommer nå til den tredje og siste hoveddelen, som går gjennom omtrent resten av brevet. Den inneholder et skarpt selvforsvar fra apostelens side, først og fremst rettet mot den mer gjenstridige delen av de kristne i Korint, som lot seg villede av skammelige vranglærere.

Det er en underlig motsetning mellom dette og det foregående. Paulus drar sverdet og stiller seg liksom ansikt til ansikt med motstanderne sine. Med Åndens sverd hogger han løs på all deres løgn og falskhet og refser skarpt dem som fulgte disse falske apostlene.

Det kunne se ut som det lå en viss tid mellom nedskrivningen av det foregående avsnittet og det som nå begynner. Likevel er den dype understrømmen den samme Kristi kjærlighet som preger det foregående. Bare er kjærligheten mer trengt tilbake og refsingen mer i forgrunnen.

Paulus begynner (v. 1–6) med å gjøre sin apostoliske myndighet gjeldende overfor motstanderne sine. Men han ber dem samtidig om ikke å tvinge ham til å bruke denne myndigheten.

Som vi kan se av v. 1 og v. 10, hadde motstanderne hans beskyldt ham for å være spak når han var hos dem, men stor på det i brevene, når det var lang avstand mellom ham og dem. Slik hadde de prøvd å svekke virkningen av Første Korinterbrev. Samtidig ville de ut fra dette bevise at han ikke var noen virkelig apostel. Og dessverre fikk

de jo medhold hos flere, som hadde kjent seg truffet i samvittigheten av det dype alvoret i Paulus' brev.

Likevel begynner Paulus igjen med å formane dem «ved Kristi nedbøydhet og mildhet», det vil si med henvisning til den saktmodige og milde Frelseren som han så gjerne ville ligne. I v. 1 tar han med det motstanderne sa om ham: at han nok var «ydmyk» når han var «til stede», men «djerv» mot dem når han var «fraværende». Selv om dette ble sagt i ond mening, var det jo noe sant i det i dette tilfellet. Men om apostelen hadde stilt seg slik han hadde gjort, så var det fordi Herren i begge tilfellene hadde vist ham at det var det rette.

Men han ber dem om at de ikke skal tvinge ham til å vise dem at han også kunne bruke myndighet når han var til stede. Det skulle skje med den samme tilliten som de mente han hadde dristighet nok til å opptre med på avstand overfor dem som var motstanderne hans.

Andre oversetter v. 2 slik: «Med den tilliten jeg akter å bruke når jeg går dristig fram mot visse folk, nemlig dem som anser oss for å ferdes etter kjødet.»[1] Meningen er jo i hovedsak den samme: De skulle få se at han nok kunne bruke myndighet og vise mot i full tillit til at saken hans var sann. Men han ville helst slippe å opptre slik, med den faste, refsende hånden.

Motstanderne kalte opptredenen hans kjødelig, styrt av det naturlige menneskets vesen, på den ene siden svak og på den andre siden anmassende. Paulus erkjenner at han, som ethvert annet troende menneske, ennå levde sitt personlige liv i en syndig menneskenatur. Men av at han levde i kjødet, fulgte det slett ikke at han førte sin strid på kjødelig vis (v. 3).

Nei, «hans våpen var ikke kjødelige». Det gikk tydelig nok fram av det disse våpnene virket. De viste seg «mektige for Gud». I Guds øyne var de kjent som kraftige til å utrette store ting, hva så motstanderne hans enn mente. For de var gitt ham av Guds Ånd. Derfor kunne disse våpnene hans bryte ned djevelens festningsverker: alle disse anslagene, de kunstig uttenkte innvendingene og hovmodets høyder som fienden reiste «mot kunnskapen om Gud», mot den sanne kunnskapen om Gud. Og derfor kunne de ta enhver (vantroens) tanke til fange og legge den inn under lydigheten mot Kristus (v. 4–5).

[1] NB følger denne oversettelsen: «For jeg akter å vise mitt mot ved å gå dristig fram mot visse mennesker som anser oss for å være slike som går fram på kjødelig vis.»

De våpnene Paulus brukte, var altså seiersvåpen. Men derfor var de også rede til å bringe straff over all ulydighet, over alt som ikke ville la seg ta til fange under lydigheten mot Kristus. De opprørske åndene skulle få merke at det også var dommermakt i disse våpnene til Paulus (v. 6).

Likevel føyer han til at han først ville gripe til å bruke våpnene sine til straff og dom når menighetens «lydighet er blitt fullkommen» (v. 6). Med det tenker han åpenbart på den største delen av menigheten. Den var jo i ferd med å underordne seg Kristus av hjertet i sann anger, og var på vei ut av alle de snarene og festningsverkene som de falske lærerne i djevelens ånd hadde prøvd å forvende dem med.

Jo mer lydigheten gikk framover hos denne delen av menigheten, desto mer ville de ulydige åndene bli åpenbart i sin trass og slik bli modne for straffen – om de kanskje på den måten kunne bli hjulpet til besinnelse, siden de ikke ville la seg vinne ved Kristi saktmodighet og mildhet.

Her er det mye for alle troende mennesker å lære av disse ordene i v. 1–6. Ja, også vi lever ennå «i kjødet». De som innbiller seg at kjødet er dødt og borte, bedrar seg selv. Men det gjelder sannelig også at vi kan si med Paulus: «Vi fører ikke vår strid på kjødelig vis.»

Bare med de våpnene Guds Ånd gir, bare med lysets våpen kan vi seire. Hvilke disse våpnene er, utvikler Paulus fyldig i Ef 6. Vi kan her peke på Ordet som sverdet, troens skjold og hendene som er løftet i bønn (se Moses i kampen mot Amalek, 2 Mos 17). Også dette er et våpen: å kunne vente og lide.

Fiendene våre møter oss ikke bare utenfra, men også innenfra. Ofte reiser det seg opprørske tanker fra det gamle menneskets mørke avgrunn. De stormer mot Guds ord, mot Bibelens sannhet, mot sakramentene og mot Herrens tanker, som ofte er så helt annerledes enn våre tanker og ofte synes urimelige for vår syndbesmittede forstand. Da gjelder det at hver slik tanke kan bli tatt til fange og ført inn under lydigheten mot Kristus. Men alt i oss som ikke vil bøye seg under Kristus, skal straffes og dømmes uten skånsel.

Til kamp, til kamp for Jesus,
stå sterke bare i ham,
her makter ikke kjødets arm,

vårt eget er bare skam;
dra på Guds fulle rustning,
våk dag og natt i bønn,
der plikt og fare kaller,
der venter deres lønn.

388. «Det er ikke den som gir seg selv vitnesbyrd, som holder mål, men den som Herren gir vitnesbyrd» (10,7–18)

Apostelen begynner med å peke på en av hovedgrunnene til at han ble misforstått: Folk så stadig bare «på det utvortes» og dømte ikke åndelig.

Begynnelsen av v. 7 («Dere ser bare på det utvortes!») kan også oversettes slik: «Se da på det som ligger rett foran øynene!» Det vil si: Døm nå bare uhildet! Dersom disse motstanderne av apostelen virkelig hadde den tilliten til seg selv at de hørte Kristus til og var hans rette folk, måtte følgen bli (v. 7) at de også måtte anerkjenne at Paulus hørte Kristus til. Tro kjenner jo alltid tro igjen. Noen annen slutning kunne en ikke trekke.

Var de selv troende, kunne de ikke forkaste ham som hadde brakt Kristi evangelium til Korint. Om han ville, kunne han uten å «bli til skamme» rose seg av å ha «oppbygd» troslivet i Korint med den apostelmyndigheten Herren hadde gitt ham, og ikke brutt det ned (v. 8). Med det siste tenker Paulus på vranglærernes skammelige verk.

Når Paulus slik hevdet både at han var en kristen, og at han hadde apostelmyndighet, visste han at han ikke ville bli til skamme. Det skulle Herren nok sørge for. Da skulle ikke de få rett i noe, som påstod at han bare hadde myndighet til å skremme på papiret, mens han var en stakkar når en møtte ham ansikt til ansikt. Nei, de skulle se at det stod en mann bak brevene hans (v. 9–11).

Han våget ikke å regne seg blant eller ligne seg med visse folk som stadig anbefalte seg selv. De så ikke at de gjorde seg skyldige i den dårskapen å «bruke seg selv som målestokk» og sammenligne seg med seg selv (v. 12). På den måten er det sannelig ikke vanskelig å innbille seg at en er stor, når en stadig tar det for gitt at alt er som det skal være med en selv. De falske apostlene prøvde seg ikke for Guds ansikt.

Hvor mange mennesker bærer seg ikke slik at den dag i dag! De har selv laget seg mål og vekt etter det som passer dem, og så kan de jo lett holde mål. Men det ville bli annerledes om de ville måle seg med målestokken for Guds hellige vilje (se fariseeren og tolleren).

Men Paulus roste seg ikke ut i det blå, slik den gjør som tar seg selv til målestokk, så det ikke blir noen grenser. Paulus hadde derimot fått en målestokk tildelt av Gud. Gud hadde satt en grenselinje for ham, og innenfor den lå virkefeltet hans. Etter denne målesnoren hadde virksomheten hans også nådd fram til korinterne (v. 13).

Ved å forkynne i Korint hadde Paulus ikke gått over grensen sin. Han var ikke stilt som en som «ikke nådde fram til dem». Nei, Gud hadde latt ham nå fram til Korint med Kristi evangelium og strukket målesnoren så langt ut (v. 14).

Derfor var det ikke av «andres arbeid», som hørte andre til, han roste seg, slik de falske apostlene gjorde. Han ville ikke trenge seg inn der Herren ikke hadde tilmålt ham gjerningen. Han ville ikke ta æren for det arbeidet som var utført ved andres møye (v. 15–16).

På dette grunnlaget hadde han det håpet (v. 15) at når troen i menighetene han hadde grunnlagt, vokste, skulle han selv også liksom vokse videre ut i sin virksomhet fra dem («gjennom dere»). Men alt skulle likevel skje innenfor grenselinjen hans («etter den rettesnor som vi har fått»). Det var altså et håp han hadde til Herren, at han fra Korint ville spenne målesnoren lenger ut, så han med evangeliet kunne nå også dem som bodde bortenfor korinterne.

Vi vet fra Romerbrevet, som Paulus skrev ikke så lenge etter, at han i Ånden så målesnoren for virksomheten sin spent helt ut til Spania (Rom 15,24). I Rom 15 gjentar han også det han sier her: at han ikke ville «bygge på en grunnvoll andre hadde lagt», ikke rose seg i andres virkefelt av det andre allerede hadde utført.

«Den som roser seg, han skal rose seg i Herren!» (v. 17). Ingen arbeider må rose seg selv på noen annen måte enn ved å gi Herren all

æren. Vranglærerne gav seg selv æren og anbefalte seg selv, men det fikk dem ikke til å holde mål. Selvanbefalinger vitner på forhånd mot seg selv. Nei, bare den som Herren anbefaler, har bestått prøven. Og det var Paulus' ros at han gjorde sin gjerning mens Herren stadfestet Ordet ved tegnene som fulgte med.

Hvor viktig er det ikke å gi akt på dette, så vi skyr alt som heter selvanbefaling, og så vårt åndelige øre blir mer og mer lydhørt for alle tonene av selvros som vil fram i talen vår. Hvor mye bedre er det ikke å sette seg nederst og være stille i troskap mot det Herren tilmåler oss, så vi nøyer oss med den anbefalingen Herren skriver for oss.

389. Paulus' nødtvungne selvros (11,1–15)

I det foregående hadde Paulus avvist all selvros som dårskap og ufornuft. Likevel må han nå be dem om å tåle litt av denne dårskapen fra hans side, og han vet også at de vil gjøre det (v. 1). For som han sier lenger fram: «Dere tåler jo gjerne dårene» (v. 19). Det viste de til fulle ved villig å finne seg i all den frekke selvrosen og det endeløse skrytet som møtte dem fra de falske apostlene.

Når Paulus følte seg nødt til også å trekke fram sin egen person, var det av nidkjærhet for dem. Det var ikke en uren nidkjærhet for egen ære, men «Guds nidkjærhet». Vår Gud er en nidkjær Gud, som ikke vil dele hjertet vårt med noen annen.

Paulus sammenligner seg selv med en brudefører som har fått i stand forlovelsen mellom menigheten og «én mann», ikke flere. Og denne ene mannen var ikke Paulus selv eller noe menneske, men Kristus, vår eneste sanne himmelske brudgom. Paulus ville så gjerne fremstille menigheten i Korint for Kristus som en ren og ubesmittet jomfru. Han tenker på Herrens gjenkomst, når brudgommen kommer for å hente sin brud hjem (v. 2).

Men det hadde kommet en frykt inn i Paulus' sjel. Han fryktet at det skulle gå bruden i Korint slik det gikk Eva, at hun skulle la seg bedra av slangen, så «den enkle og rene troskap mot Kristus» svant bort. Vranglærerne kom jo som tjenere for den gamle slangen for med list å få hjertene vendt bort og få brudens sinn fordervet og besmittet (v. 3).

Og dessverre var det grunn nok til en slik frykt. For korinterne hadde vist seg overbærende og tålmodige på en sørgelig måte (v. 4). Kom det noen og «forkynte en annen Jesus», brakte «en annen ånd»

med seg til dem eller forkynte «et annet evangelium», lå det svært nær for korinterne, med deres stadige jag etter noe nytt, straks å lytte til en slik lære.

Det er tydelig nok at dette ordet gir et bilde av vranglærerne som Satans sendebud. Det er nettopp djevelens framgangsmåte å forkynne om Jesus slik at det i virkeligheten blir en helt annen Jesus enn den sanne. Han taler om Ånden, kanskje i høye toner, men slik at det i virkeligheten blir egenviljens ånd som får råde. Han forkynner et evangelium som tilsynelatende er så mildt og vennlig, men som er et evangelium uten lidelse, uten omvendelsens og forsakelsens smerte – altså et falskt evangelium.

Slutten av v. 4 bør etter grunnteksten helst oversettes: «så ville dere tålmodig finne dere i det».[1] Paulus synes altså ikke rett ut å ville si at korinterne helt og fullt hadde funnet seg i den falske røsten og tatt imot den, men at det lå så nær for dem. Det ligger ikke bare en dom, men også en alvorlig advarsel i måten han sier det på.

Fordi korinterne stod så sørgelig løst og så lett lot seg fange av de falske lærernes store ord om seg selv, mente Paulus altså at han var nødt til også å trekke fram sin egen person. Hvem mener han (v. 5) med betegnelsen «disse veldige apostlene»? De fleste fortolkerne forstår det, og sikkert med rette, om de opprinnelige apostlene. De jødiske vranglærerne førte dem stadig i munnen, listig nok, som de sanne apostelkjempene, mens de framstilte Paulus som en dvergapostel, et vrengebilde av en apostel.

Paulus sier da stille at han mente han ikke stod tilbake for disse veldige apostlene – nemlig i den forstand at også han hørte med til apostelflokken. I Gal 2,6–9 forteller han jo om møtet sitt med Peter og Johannes og Jakob, Herrens bror: De «påla meg ikke noe i tillegg», men anerkjente hans apostelembete blant hedningene og gav ham «samfunnshånd». I en annen forstand kaller han seg i ydmykhet «den ringeste av apostlene» (1 Kor 15,9), fordi han hadde forfulgt Guds menighet, selv om han føyer til at han ved Guds nåde hadde arbeidet mer enn de alle.

Noen forstår betegnelsen «disse veldige apostlene» som en ironisk, refsende betegnelse på de falske apostlene, som nettopp opphøyet

[1] NB: «da tåler dere det så gjerne».

seg selv så mye. Det er jo tenkelig. Men den første forståelsen, om de opprinnelige apostlene, gir likevel mest dybde i tanken, nettopp fordi motstanderne stadig ropte på apostelen Peter i motsetning til Paulus.

Paulus innrømmer (v. 6) at han nok var «ulærd i talekunst». Den talekunsten med prektige ord som grekerne satte så høyt (se 1 Kor 1–2), hadde han ikke. Ja, han ville ikke tale slik, særlig ikke i Korint, der en var så forgapt i formen. Men når det gjaldt «kunnskap», stod han ikke tilbake. Hans rike innsikt i alt som hørte til dybdene i Guds åpenbaring, kjente korinterne jo svært godt (v. 6).

I v. 7–12 peker Paulus på et annet punkt som motstanderne hadde brukt til å anklage ham: at han ikke ville ta imot underhold fra korinterne. De hadde stemplet det som en uverdig fornedrelse for en apostel at han forsørget seg ved sine egne henders arbeid.

Paulus spør nå om det kanskje var en synd han hadde gjort, da han for intet forkynte Guds evangelium for dem (v. 7). Var det synd at han arbeidet selv med egne hender eller lot andre menigheter bære byrden (makedonerne, særlig menigheten i Filippi, se Fil 4,15), for at korinterne skulle være fri (v. 8–9)? Så sant Kristi sannhet bodde i ham, skulle denne rosen ikke bli tatt fra ham i Akaia-bygdene (v. 10).

Og hvorfor hadde han handlet slik? Var det fordi han manglet kjærlighet til dem (v. 11)? Nei, han hadde «ydmyket» seg for at korinterne skulle bli «opphøyet» (v. 7). Det vil si: De skulle bli frelst ut av vantroens mørke og bli fri for fristelsen til å tolke forkynnelsen hans som pengespekulasjon.

Men nettopp derfor ville han fortsatt arbeide i Hellas uten lønn. Hans onde fiender søkte enhver anledning til å sverte ham. Dersom Paulus selv lot seg lønne, ville de få en anledning til å stille seg likt med ham i det arbeidet de roste seg så mye av. Den anledningen ville han skjære av. Av v. 20 hører vi jo at vranglærerne i høy grad utnyttet tilhørerne sine. Paulus ville nettopp ved sin uegennytte stille seg i motsetning til disse Satans tjenere.

At disse vranglærerne var av djevelen, sier han klart nok (v. 13–15). Den skikkelsen de tok på seg, som om de var Kristi apostler, var en løgnaktig skikkelse (v. 13). Og det var ikke noe å undre seg over. Det hadde de jo lært av sin herre og mester. «Satan selv skaper seg jo om til en lysets engel», sier Paulus (v. 14).

Skriften forteller ikke om noen særskilt hendelse som dette sikter til (det skulle da være at Satan opptrådte slik da Herren ble fristet i ørkenen). Men det betegner generelt Satans svikefulle vesen. Han blander alltid noe sannhet inn i løgnen og gir seg ut for å ville «opplyse» mennesker.

Hvor slår han ikke også i våre dager om seg med «den høyeste opplysning»! Likevel vil han bare føre hjertene bort fra ham som i sannhet er verdens lys, Jesus Kristus. At Satans tjenere følger ham i dette, er ikke noe å undre seg over. Men «enden skal svare til deres gjerninger». De skal få sin lodd sammen med djevelen, for det var hans gjerninger de gjorde (v. 14–15).

Vil vi bevare den enkle troskapen mot Kristus, må vi være på vakt mot alt som vil lokke hjertet til å dele seg. Da kan det helt til vår siste stund lyde fra hjertet vårt:

Hver gang verden beiler, da skal den få sitt nei,
Jesus har mitt hjerte, og hjertet deles ei,
som en Jesu brud vil jeg fullende min vei.

390. Apostelen fortsetter sin nødtvungne selvros, men vil helst rose seg av sine trengsler (11,16–33)

I det foregående hadde Paulus framhevet dels sin rike kunnskap og innsikt i Guds vei, dels at han hadde arbeidet for intet blant korinterne. Men alt dette var mer et selvforsvar mot anklager. Nå går han, hvor tungt det enn faller ham, over til det han i v. 1 sa at han hadde til hensikt: å framheve sine personlige fortrinn i Herrens tjeneste sammenlignet med de falske apostlene.

Det er ingen lyst for ham. Han gjør det ikke av fri vilje eller eget valg. Var selvros hans hjertes lyst, da var han nok en dåre. Men slik må leserne ikke se på ham (v. 16). Men selv om de skulle regne ham for det, vil han finne seg i det. For han blir nødt til å tale ut om seg selv.

Han er seg bevisst (v. 17) at å tale på den måten ikke er å tale «etter Herrens vilje». Det vil si: Det er ikke en slik tale som vanligvis er å anbefale for et Guds barn. Han vet svært godt at det er Herren alene som har æren for alt han har utrettet og holdt ut. Etter Herrens ord regnet Paulus seg som en unyttig tjener, som bare gjorde det han var skyldig å gjøre (Luk 17,10). Slik ville han helst tale.

Men nå måtte han skifte tone og prøve å måle seg med den ytre målestokken, «på kjødelig vis». Det er korinterne selv som tvinger ham til det. De mente selv at de var så «kloke», men de viste hva slags klokskap de hadde, ved at de «gjerne tåler dårene» (v. 17–19).

At de gjerne tålte dårer, viser han i v. 20. For de tålte jo de falske apostlenes herskesyke og lot seg gjøre til treller under dem. De tålte

deres skitne grådighet og lot seg utnytte av dem («utsuge»). De lot seg fange av dem, og de tålte deres utilslørte hovmod og frekke uforskammethet (v. 20).

Paulus føyer til (v. 21): Ja, i alt slikt har vi visst «vært så svake». Der må han bli til skamme for dem. Men når det gjaldt alt det vranglærerne selv pukket på i sin selvros, kunne også han «våge» å tale. Likevel kan han ikke la være å føye til igjen: «Nå taler jeg som en dåre.» Paulus selv stemplet slik ros av det ytre som dårskap, som ikke etter Herren. Og likevel kan han føre det fram i Herren. For han gjør det ikke for sin egen æres skyld, slik som vranglærerne, men for å hjelpe de ufornuftige korinterne til besinnelse.

Pekte fiendene på sine ytre fortrinn som «hebreere», «israelitter» og «av Abrahams ætt» – vel, alt dette var Paulus også. «Hebreer» betegner den ekte jøde, «israelitt» den åndelige stillingen som en som hører til paktsfolket, og «Abrahams ætt» betegner den utvalgte slekten med Messias-håpet.

Og kalte de seg «Kristi tjenere» – Paulus føyer til: «Jeg taler i vanvidd», for Satan var jo i virkeligheten den herren de tjente – hvor mye mer var da ikke han Kristi tjener!

I v. 23–29 nevner han så sine mange lidelser i Herrens tjeneste, ikke det han har utrettet. Når han absolutt måtte trekke fram sin egen person, kunne han ikke gjøre det på en vakrere måte enn ved nesten bare å peke på den møyen og trengselen som denne tjenesten hadde ført med seg. Han vil peke på «sin skrøpelighet», sin svakhet og sin egen maktesløshet. For ved det får likevel Herren æren som den som har båret ham gjennom alt sammen.

I v. 23 blir «Jeg har arbeidet mer» rettere oversatt: «Jeg har hatt mer slit og strev.» For trengselen er grunntanken i hele denne skildringen, som kjennetegn på en sann apostel for Herren. Kjødets apostler ville nok gå utenom alt som het trengsel for gjerningens skyld.

Når det gjelder v. 24, merker vi oss at det hørte med til de jødiske straffene å gi disse 39 slagene. Etter 5 Mos 25,3 var det forbudt å gi den skyldige mer enn 40 slag. For ikke å telle feil pleide en i den senere jødiske rettspleien å nøye seg med 39.

Av de andre lidelsene Paulus nevner, hører vi i Apostlenes gjerninger bare om én pisking (i Filippi, Apg 16) og én steining (Apg 14). I tillegg til de tre skipbruddene som nevnes her, led han jo enda en gang

skipbrudd, nemlig på reisen til Roma (Apg 27). Når han sier at han har vært «et døgn i dypet» (v. 25), må det vel forstås slik at han ved et av disse skipbruddene har drevet omkring på bølgene i et døgn på et vrak eller en planke.

Hvor liten en del av det Paulus har gjennomgått, blir ikke omtalt i Apostlenes gjerninger! De gamle vitnene var helteskikkelser, som ikke gjorde mye vesen av alle slike farer og trengsler.

I v. 28–29 peker Paulus på de mer åndelige trengslene. Han led med sine åndelige brødre i troen og tok seg av alle deres daglige vanskeligheter («det som daglig ligger over meg»). Han bar dem på hjertet, så han kjente deres skrøpelighet som sin egen. Og «voldes noen anstøt», det vil si, lot noen seg rokke i troen og fange i syndens snare, da kjente han det som en brennende smerte i hjertet.

I sannhet, han levde ikke til behag for seg selv, men søkte å bære sine brødres byrder (Gal 6,2).

Når apostelen trekker fram hele denne siden av apostelgjerningen sin, er det nettopp for å vise at det «sterke» og storslåtte vesenet som motstanderne hans pralte med, slett ikke var hans kjennetegn. Det naturlige mennesket ville så lett gjøre slikt til et kjennetegn på storhet. Nei, i Mesterens spor gikk han lidelsens og fornedrelsens vei. Han hadde en storhet av en helt annen art enn den verden beundrer, men av den arten Kristus har vist sine tjenere til. Paulus led som et vanlig menneskebarn og stod fram i ytre ringhet. Men nettopp gjennom det åpenbarte Kristus sin herlighet hos ham.

At han ikke har overdrevet i det han her har fortalt om lidelsene sine, kaller han Gud til vitne på (v. 31). Samtidig lovpriser han sin velsignede Gud, som hadde båret sitt lille, svake barn gjennom alt dette og latt ham bli til velsignelse.

I v. 32–33 nevner Paulus bare ett enkelt trekk som kaster lys over hans egen skrøpelighet. Det gjelder hvordan det gikk ham like i begynnelsen etter omvendelsen, da han hadde bekjent Kristus i Damaskus. Den gangen hadde den arabiske kongen Aretas herredømmet over Damaskus. Landshøvdingen til denne kongen ville gripe ham, antakelig etter oppfordring fra jødene. Men han slapp unna i en kurv gjennom en luke i bymuren og flyktet på denne måten.

Dette lille trekket er antakelig det samme som Lukas forteller om i Apg 9,25. Når Paulus nevner det, er det nettopp for å vise at han brukte

vanlige menneskelige midler for å bli reddet. Og det stred slett ikke mot hans apostoliske høyhet, selv om den falske storhetens apostler ville se på en så enkel redningsmåte som uverdig for en apostel og kreve et særlig under.

Nei, disiplene er ikke over sin mester. Det er nettopp det særegne ved Guds rikes gang her på jorden at skatten bæres i leirkar, og at alt tilsynelatende går sin enkle gang, så Guds barn må lide som menneskebarn ellers. At Herren kan gripe inn på underfulle veier, har han vist så ofte. Men som regel går det slik det står i salmen:

I mørket er kjærlighetsvingen bredt ut,
vi skjuler oss under dens skygge.

391. Den himmelhøye åpenbaringen og den ydmykende lidelsen (12,1–10)

I dette avsnittet avslutter Paulus sin nødtvungne selvros. Han stiller en av de høyeste åpenbaringene han ble aktet verdig til (v. 2–6), sammen med den ydmykende lidelsen han måtte bære på (v. 7–9).

Han begynner med å si at han jo var nødt til å rose seg, selv om det i seg selv ikke var til gagn. For det har sin fare å dvele ved de tingene som frister hovmodet i oss til selvopphøyelse. Likevel måtte han la dem få vite også dette: Hans ros bestod ikke bare i lidelser for Kristi skyld. Han hadde også fått rike erfaringer av apostelstillingens høyhet ved de underfulle «syner og åpenbaringer fra Herren» som var blitt ham til del (v. 1).

Og nå nevner han en av disse åpenbaringene, men i den ydmyke formen: «Jeg kjenner et menneske i Kristus.» At han ikke nevner seg selv ved navn, kommer av at det han nå vil fortelle, var noe som skjedde med ham helt uten at han selv hadde noen del i det. Hele skildringen er så edruelig og troverdig. Han sier ikke mer om de nærmere omstendighetene enn han visste. Han ble nemlig rykket «like inn i den tredje himmel» (v. 2–3), «inn i Paradis» (v. 4), der han «hørte usigelige ord, som det ikke er tillatt for et menneske å tale».

Om det skjedde i legemet, slik at også legemet ble rykket bort, eller om det bare var hans ånd som ble rykket bort for en tid, visste han ikke noe om. Det visste bare Gud. Men at det hadde skjedd, var han så sikker på at han nøyaktig kunne angi tidspunktet. Det var nemlig fjorten år før han nå skrev dette brevet, altså omtrent på den tiden

da apostelgjerningen hans begynte. Det kan ha vært mot slutten av oppholdet hans i Tarsus, eller etter at Barnabas hadde hentet ham til Antiokia (Apg 11,25).

Denne høye åpenbaringen viser oss hvor stor en apostel Paulus var, og hvilke store ting Herren ville bruke ham til og brukte ham til, framfor noen annen av sine tjenere. Helt fra Antiokia til Roma drypper sporene hans av velsignelse. Guds nåde mot ham bar underfull frukt, og den gjør det den dag i dag, for Paulus' vitnesbyrd lyder jo fortsatt blant oss.

Hva vil det si, «den tredje himmel» (v. 2)? Er det det samme som Paradis (v. 4)? Paradis må her betegne «Guds Paradis» som er nevnt i Åp 2,7, der Guds trone er. Det er ikke det paradiset der de frelste avdødes ånder venter på oppstandelsen, der Herren lovte den angrende røveren plass (se Luk 23,43). Noen forstår Paradis og den tredje himmel som det samme. Men framskrittet i tanken fra v. 1–2 til v. 3–4 synes å sette Paradis enda høyere enn den tredje himmel.

At det finnes flere himler, er en tanke som stadig møter oss i Den hellige skrift, både i Det gamle og Det nye testamente. Vi kan vise til Herrens egne ord da han lærer disiplene sine å be (Matt 6,9): «Fader vår, du som er i himlene.»[1] Videre Ef 4,10: «Han som steg ned, er den samme som for opp over alle himler.» Jødenes skriftlærde talte om sju himler, men det har jo mindre å si.

Vi kan ikke si hva den tredje himmel betegner. Noen forstår den første himmelen om skyhimmelen, der himmelens fugler og himmelens skyer svever, og den andre himmelen om stjernehimmelen. Da blir den tredje himmel betegnelsen på et sted som er opphøyet over alle de skapte tingene. Andre forstår forskjellen mellom disse himlene som en åndelig forskjell, etter den ulike fylden som himmelens innbyggere lever sitt liv i Gud i. Vi vet det ikke, bare at det betegner noe stort og herlig.

«Av denne mannen vil jeg rose meg», sier Paulus, «men av meg selv vil jeg ikke rose meg – uten av min skrøpelighet» (v. 5). Meningen er denne: Ville han rose seg av denne høye åpenbaringen, var det i virkeligheten slett ikke å rose seg selv, men den Guds nåde som ble ham til del ved den. Skulle han rose seg selv, ville han helst dvele

[1] NB: «Fader vår, du som er i himmelen!»

ved sin skrøpelighet, det vil si de anledningene der han selv var helt maktesløs, så det var Herren som utrettet det hele.

Han kunne nok rose seg av disse åpenbaringene uten å bli en dåre, for det var ikke skryt, men sannhet. Men han ville ikke gjøre bruk av den slags for at mennesker skulle se noe stort i ham. Nei, han ønsket ikke å påvirke menneskers dom på den måten. Han ville la dem selv avgjøre dommen etter det de erfarte ved selv å se ham i gjerningen hans eller høre ham (v. 6).

Det er også på alle måter det beste at vi ikke selv er på ferde for at mennesker skal få vakre tanker om oss. La heller Herren føre oss fram, etter som han selv vil åpenbare noe om oss for mennesker.

Og Herren hadde gitt Paulus en hjelp til å «la det være» og ikke kunngjøre de høye åpenbaringene, en hjelp mot hovmodsfristelsen. Han hadde nemlig gitt ham «en torn i kjødet» (egentlig «for kjødet»). «En Satans engel» kaller Paulus det, som stadig liksom skulle «slå» ham på munnen (egentlig slå ham med knyttnever i ansiktet), for at hovmodet ikke skulle seire (v. 7).

Paulus bekjenner åpent i dette ordet at han fortsatt ble fristet til hovmod. Men denne bekjennelsen gjør ham ikke mindre. Hva mener han så med denne «tornen» (kan også oversettes «pæl», «en spiss pæl») «i kjødet»? Noen har ment at det var pinefulle åndelige anfektelser fra djevelen. Luther forstår det slik, om gudsbespottelige tanker. Andre forstår det om fristelser til utukt, atter andre om de anfektelsene og trengslene som fulgte utenfra med apostelgjerningen hans. Til sist er det en del som forstår det om en legemlig lidelse som pinte ham.

At det skulle være åndelig anfektelse, er likevel nok tvilsomt. Paulus var jo som regel fylt av stor frimodighet og seiersglede. At det skulle være fristelse til utukt, slik katolikkene har hevdet med munkenes anfektelser for øye, er utenkelig. Det ser vi av 1 Kor 7,7, der det går fram at Paulus regner det å kunne leve ugift, slik han gjorde, for en særlig nådegave fra Gud.

Like usannsynlig er det at det skulle betegne de ytre trengslene. Det var jo ikke noe særskilt for Paulus, men alle sanne vitners lodd. Og slike lidelser regnet han med rette for en ære (se Gal 6,17 og Fil 1,29). Om å bli fri for dem ville han sikkert ikke ha bedt, særlig ikke når Herren selv sier om dem: «Salige er dere når de spotter og forfølger dere … for min skyld» (Matt 5,11).

Det mest sannsynlige blir da at det har vært en legemlig lidelse. Han ser på den som virket av en av Satans engler, men likevel «gitt» ham ovenfra.

At Paulus tok det fra Herren, viser seg jo også i at han gikk til Herren for å bli fri. «Tre ganger» bad Paulus om å bli fri for denne Satans engel (v. 8). Her har vi en rettledning når det gjelder å be også om slike ting der vi ikke på forhånd er klar over hva som tjener oss best. Vi skal bare si det til Herren og ikke holde opp fordi vi ikke får det straks.

Bare vi ber med et ydmykt sinn, slik at det vi ber om, først og fremst er Herrens vilje (se vår Frelsers bønn i Getsemane), så vil Herren i nåde se til bønnen vår, slik han gjorde med Paulus. Det gjelder selv om han ikke bønnhører oss på den måten vi ønsker. Herren svarte Paulus (v. 9): «Min nåde er nok for deg, for min kraft fullendes i skrøpelighet.»

Den dypeste bønnen i Paulus' hjerte var at han måtte bli vel skikket til å være Herrens redskap. Han mente at han kunne tjene bedre når han var fri for denne plagen. Men Herren så at han best kunne bruke ham slik, som den skrøpelige mannen.

I grunnen ble Paulus likevel bønnhørt. Derfor sier han også så glad (v. 9–10) at han nettopp vil rose seg av sin skrøpelighet og er vel tilfreds i den. Ja, han er tilfreds i alt sammen, også i alle de ytre plagene han måtte bære «for Kristi skyld» (v. 10). For det kunne han altså forstå av Herrens ord: Når han var skrøpelig (maktesløs), da var han sterk.

Hvor ofte mener vi ikke at vi kunne arbeide mye bedre for Herren om vi bare ble fri for det ene eller det andre! Men når Herren likevel ikke fritar oss, måtte vi da som Paulus kunne ende med den salige, hellige gleden at Herrens nåde er nok for oss, og at det hele er i sin rette orden.

En døende prest, et av Herrens store redskaper (Vilh. Beck), sa på sitt siste leie om dette store ordet fra Herren («Min nåde er nok for deg»): «Ja, i Herrens munn er det alltid sant, men ikke alltid i vår munn.»

Han hadde jo rett i det. Det faller oss ofte tungt å si dette med et stille hjerte: «Herrens nåde er nok for meg.» Det er ikke bare verdens barn som ikke har nok i Herrens nåde. De vil ha sine egne gjerninger regnet med til frelse, eller ha så og så mye av kjødets vilje i behold, før

de synes de har nok. Også Guds barn merker ofte at det er en kamp å si dette ordet når Herren tar fra oss noe vi var vant til å regne med til vår lykke, eller legger noe på oss som synes å bli en ren strek i regningen.

Men skorter det ennå på at dette ordet er full sannhet i vår munn, så la oss huske at det er sagt med Herrens munn. La oss da prøve å klynge oss fast til ordet slik Herren sier det, og leve av dette ordet som gikk ut av hans munn. Så vil Herrens Ånd også få det til å klinge igjennom hos oss, så vi med bønn og takk kan synge med den gamle biskopen:

La verden meg all ting fratage,
la tornene rive og nage,
la hjertet kun dåne og briste,
min rose jeg aldri vil miste.

392. Paulus avslutter sitt selvforsvar (12,11–21)

Apostelen ser nå liksom tilbake over hvor mye han har sagt til sin egen anbefaling. Dette tilbakeblikket fører ham til bekjennelsen: «Jeg er blitt en dåre!» (v. 11). Men han føyer også med rette til: «Dere har tvunget meg til det.» Det var korinterne som burde ha forsvart ham overfor fiendene, men det hadde de ikke gjort på rett måte. Apostelen ville gjerne bekjenne om seg selv: «Jeg er ingenting.» Men han kunne ikke innrømme at han stod tilbake for de andre apostlene (v. 11).

Hadde korinterne gjort sin plikt, kunne de ha spart ham for alt dette. De hadde jo selv hatt anledning til å se virksomheten hans. De hadde sett at «en apostels tegn» (v. 12) fulgte Paulus i den virksomheten han drev, «med all utholdenhet». Det vil si: Apostelen holdt ut med å gjøre disse tegnene uten å bli trett.

Disse aposteltegnene nevner Paulus så med tre forskjellige uttrykk: «tegn og under og kraftige gjerninger». Undergjerninger har jo disse tre sidene: De er tegn på at Kristi gjerning er sann. De er under, fordi de går over den naturlige forstanden. Og de er kraftige gjerninger, fordi de åpenbarer Guds kraft.

Slike undergjerninger hadde skjedd ved apostelen også i Korint. Bare på ett punkt var menigheten i Korint, om en skulle kalle det slik, blitt «tilsidesatt … for de andre menighetene» (v. 13). Det var det Paulus allerede tidligere hadde berørt: at han ikke hadde vært dem til byrde med sitt timelige underhold. Skulle det kalles en urett, ber han dem tilgi ham dette (v. 13).

Men han kunne heller ikke forandre dette forholdet nå, da han for tredje gang var rede til å komme til dem. Det var ikke det de eide han

ville ha, men dem selv. Han var jo som en far for dem, og det er jo rimelig at foreldrene samler til barna, ikke omvendt (v. 14). Og Paulus ville med glede ikke bare ofre, men også bli ofret, altså gi seg selv hen for deres sjelers skyld. Det gjaldt selv om de skulle elske ham mindre fordi han ikke krevde offer av dem for seg selv personlig (v. 15).

Hvor godt det er når en elsker slik at en kan tåle å møte kulde hos den en elsker, uten selv å bli kald i kjærligheten, selv om det gjør vondt i hjertet.

I v. 16–18 ser han hen til medarbeiderne sine. Han tenker seg at korinterne ville innrømme at han personlig ikke hadde vært dem til byrde på noen åpenlys måte. Men kanskje han da «listig» hadde skaffet seg timelig fordel gjennom de vennene han hadde sendt til dem, gjennom Titus eller den andre broren som reiste med etter Paulus' oppfordring (den tredje av vennene var jo innsatt av de makedonske menighetene, se 8,19).

Motstanderne hans hadde antakelig hvisket om at han hadde holdt seg skadesløs gjennom disse utsendingene sine. Det kunne være ved å la dem kreve inn penger til ham, eller kanskje ved å berike seg av innsamlingen som ble samlet inn gjennom dem.

Paulus spør frimodig om de hadde merket noe slikt hos Titus, og om ikke disse brødrene hadde gått fram «i samme ånd» og fulgt «de samme spor» som han (v. 18).

Nei, de hadde ikke hatt den minste grunn til å svikte ham da han i sitt fravær ble så skammelig angrepet av lumske fiender.

I v. 19–21 slutter Paulus med å peke på at når han slik har forsvart seg selv overfor korinterne som en Herrens apostel, var det slett ikke for at de skulle mene at saken skulle avgjøres for deres domstol (v. 19). Nei, allerede i 1 Kor 4,3 hadde han jo sagt at det betydde svært lite for ham å bli dømt av dem eller generelt av en menneskelig domstol. Det ville jo stride mot apostelstillingen hans, der han bare stod til ansvar for Gud.

«For Guds åsyn» har han talt og lagt fram saken sin, «i Kristus», i inderlig livsfellesskap med ham. Men selv om forsvaret slett ikke var ført for deres domstol, hadde det likevel tatt særlig hensyn til dem, til deres «oppbyggelse», deres vekst i troen.

Aldri ser vi Paulus krype for mennesker. Holdningen hans er verdig, i bevissthet om den stillingen Gud har gitt ham. På den andre

siden er den heller ikke overlegen eller fornem. En merker stadig hjertet hos ham, det hjertet som er båret av Kristi kjærlighet.

For korinternes oppbyggelse var det jo en vesentlig sak at de holdt fast ved ham som sin apostel fra Gud. Og at de trengte oppbyggelse, begrunner han i v. 20–21. For i menigheten fantes det fortsatt – det «fryktet» Paulus (et skånsomt uttrykk) – slike forhold at han ville få mye å sørge over når han kom. De ville heller ikke finne ham helt slik de ønsket, for han ville bli nødt til å bruke sin apostelmyndighet (v. 20).

Han fryktet for å finne mye blant dem av det som er kjødets frukter (Gal 5,19–21), først og fremst den sørgelige, onde splittelsesånden med strid og vrede, baktalelse, sladder og oppblåsthet (v. 20). Ja, han fryktet for at det skulle bli en bitter ydmykelse for ham å komme til dem igjen, for deres skyld (egentlig står det «med hensyn til dere»), for alt det dårlige som fantes hos dem.

En god tilstand i menigheten var en ære og en glede for apostelen (se 1,14). På samme måte måtte det bli en ydmykelse for ham å se en del av sine åndelige barn vandre så dårlig. Paulus tar med rette denne ydmykelsen av sin Guds hånd som noe som også skulle tjene til hans egen oppdragelse. Og når de vi arbeider med, volder oss sorg, gjelder det nettopp dette: ikke bare å harme seg bittert over dem, men selv å ydmyke seg for Gud. Slik blir vi hjulpet til den rette, hellige sorgen over deres fall.

Paulus kjente liksom på forhånd den sorgen han ville få over mange. Det gjaldt ikke bare deres innbyrdes strid, men ting som var enda verre: synder av den sorten som satte de mørkeste flekkene på menigheten i Korint. De hellige i Korint hadde latt seg besmitte av den vellystige, utuktige byen. Og de var besmittet slik at de, tross den alvorlige påminnelsen de hadde fått ved apostelens forrige besøk i Korint – så langt tilbake («tidligere») var de alt blitt funnet i slike synder – ennå ikke hadde omvendt seg fra dem (v. 21).

393. Enda en siste alvorlig advarsel til de motvillige. Sluttformaning til hele menigheten og slutthilsen (13,1–13)

Enda en gang taler han et alvorsord til den gjenstridige flokken. Når han nå kom til dem for tredje gang, skulle hver sak tas opp uten skånsel. Men apostelen ville passe på at enhver sak var bevitnet før han grep inn med menighetstukten. Løse rykter ville Paulus ikke ta imot, ser vi. Ordet om to eller tre vitner er hentet fra ordningen i Moseloven (se 5 Mos 17,6); ett vitne var ikke nok.

Han hadde sagt det på forhånd da han var hos dem andre gang, og nå i sitt fravær sa han det igjen på forhånd: Han ville ikke skåne de synderne som fortsatt holdt fast ved sin synd (se 12,21). Heller ikke ville han skåne «alle de andre». Med dem menes den gjenstridige delen som lot seg hisse opp av de falske apostlene til å stå Paulus imot (v. 1–2).

Nei, han ville ikke skåne. De ville jo ha bevis for at Kristus talte gjennom Paulus. Det hadde de nektet, som nevnt før, fordi de så Paulus' saktmodige framferd (se kap. 10) som et vitnesbyrd om at han ikke var noen rett apostel. Men ellers hadde Kristus vist seg sterk blant dem, og det gjennom Paulus' vitnesbyrd (v. 3).

Riktignok hadde også Kristus en gang stått fram i ytre svakhet (v. 4). Denne ytre svakheten ble særlig åpenbart i hans død på korset, og den kom av at han frivillig gav avkall på å bruke sin makt. Men nå var den avløst av herlighetens liv, som han var reist opp til ved Guds kraft.

Paulus fulgte sin store Mester. I ham kunne også Paulus gi avkall på å bruke sin myndighet og stå fram i svakhet. Men på den andre siden kjente Paulus også hva det var å leve med Kristus ved Guds kraft, og denne kraften skulle vise seg hos dem også. Den hadde jo vist seg gjennom det verket som var gjort blant dem, men den kunne også vise seg i myndighet til å tukte.

Heller enn å kreve bevis av Paulus for at han var en rett apostel, burde de ransake seg selv om de var i troen, og prøve seg selv. Eller kunne de ikke lenger finne Jesus Kristus i hjertet sitt – var det virkelig kommet så langt med dem? Var ikke Jesus Kristus i dem, da bestod de jo ikke prøven. Da var de bare kristne av navn, som ikke kunne holde mål (v. 5).

Men hvordan det enn stod til med dem, håpet han at de skulle få erfare at Paulus bestod prøven (v. 6). Han kunne nok holde mål som en rett apostel for Herren og ved Guds kraft makte sin oppgave.

Likevel gjentar Paulus enda en gang (v. 7) at han bad til Gud om at de ikke måtte gjøre noe ondt, men gå over på den gode siden. Det skulle gjelde selv om det da slett ikke kom til syne at han var i stand til å tukte med apostolisk myndighet, noe de nettopp bestred. Langt heller ville han igjen se ut som om han ikke hadde bestått prøven på dette punktet, enn at de skulle fortsette i det onde og tvinge ham til å gå fram uten skånsel.

Hvis Paulus bare tenkte på å vise sin myndighet og derfor heller ville se dem modne for tukt, da stod han ikke lenger i sannhetens tjeneste. For sannheten er ikke egenkjærlig. Da ville også kraften hans være brutt, «for vi makter ikke noe mot sannheten, bare for sannheten» (v. 8).

Nei, han ville heller glede seg over igjen å være «svak», bare de ville være «sterke» i god forstand. Det var jo deres fullkommenhet i livet med Herren som lå Paulus på hjertet, og ikke hans egen ytre ære (v. 9).

Nettopp derfor skrev han nå så alvorlig mens han var borte fra dem. Da kunne han slippe å gå strengt fram når han var hos dem. For den myndigheten Herren hadde gitt ham, var først og fremst gitt ham «til å bygge opp» blant Guds folk, «og ikke til å rive ned» (v. 10).

Overfor verdens vantro må Ordets makt først virke til å rive ned vantroen før det kan bli tale om å bygge opp troen. Å ville bygge opp uomvendte mennesker er blindt arbeid. Men de troende skal bygges

opp, og det vitner om en sørgelig tilstand hos dem når det fortsatt er så mye hos dem som må rives ned. Slik var det dessverre med en del i Korint. Men Paulus ønsket så gjerne at dette skulle bli forandret før han kom, så han kunne bruke sin myndighet til å bygge opp.

Med disse ordene er han ferdig med den dårlige delen av menigheten. Til slutt (v. 11–13) vender han seg nå til menigheten som helhet, som jo hadde ydmyket seg og vist seg fra sin vakre side (se kap. 7). Nå bruker han igjen den kjærlige tiltalen «brødre». Han slutter med en rekke herlige formaninger: De skal glede seg i Herren, stadig gå fram mot fullkommenhet og formane hverandre med et enig og fredelig sinn. Og han lover dem at da skal «kjærlighetens og fredens Gud» være med dem (v. 11).

Dette enige fredssinnet skulle de straks besegle ved å hilse hverandre med det hellige broderkysset, nå som de hadde hørt apostelens hjerteord til dem i dette brevet. «Alle de hellige» – selvfølgelig på det stedet der apostelen skrev brevet, kanskje i Filippi – hilste dem. De husket dem altså med broderlige kjærlighetstanker, og også i det lå det en hellig tilskyndelse.

Apostelens aller siste ord er den hilsenen som i kirkens språkbruk har fått navnet «den apostoliske velsignelse». Han ønsker dem, dem alle – her lar han skillet falle mellom de velsinnede medlemmene av menigheten og dem som var ille sinnet mot ham: «Herren Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den Hellige Ånds samfunn.»

Når han begynner med Herren Jesu Kristi nåde, er det fordi det bare er ved den vi får del i Guds kjærlighet, som er den dype grunnkilden til hele frelsen. Og Herren Jesu Kristi nåde er samtidig grunnlaget for alt det Den Hellige Ånd virker for å skape fellesskap, slik at de troende får del med hverandre i den felles nåden i innbyrdes kjærlighet. Faderens og Sønnens kjærlighet blir ført inn i menneskehjertene ved Den Hellige Ånd, og den samme Ånd fører frelsesverket fram til fullendelsen.

Det er den treenige Guds herlighetsglans som stråler mot oss i denne apostoliske velsignelsen. Og med denne nådefylte hilsenen sier Paulus et kjærlig farvel til de kristne i Korint, som han håpet snart å møte.

Om Carl Asschenfeldt-Hansen

1856–1934

Carl Asschenfeldt-Hansen (1856–1934) ble født 28. juni 1856 i Bov ved Flensborg i Sønderjylland. Han var sønn av en prest og vokste opp i Højslev ved Skive. Han tok teologisk embetseksamen i København i 1879. Som ung huslærer på Refsnæs fikk han et åndelig gjennombrudd gjennom vennene i Indre Mission.

Han var prest på Lolland og i Sæby, og fra 1892 til 1896 reiste han som predikant for Indre Mission i Danmark. Senere var han sogneprest i Slemminge-Fjelde, i Nørre Nissum, der han også ledet seminaret, og til slutt i Gjern-Skannerup. Han hørte til kretsen rundt Vilhelm Beck og var en utpreget vekkelsespredikant, luthersk og bibeltro. Han satt i styret for Det Danske Missionsselskab, ledet Sømandsmissionen og redigerte flere misjonsblader.

Hovedverket hans er «Fra Guldgruben. En Bibelforklaring», en gjennomgang av hele Bibelen for vanlige bibellesere, skrevet alene i årene 1894–1905. Han ville, som han sa, «veksle de større sedlene i mindre mynt», det vil si gi menigheten det beste av bibelforklaringen i en enkel og varm form. Hver betraktning har et lesestykke og en utlegning som ofte ender i et salmevers. Verket ble trykt i mange opplag og var mye brukt også i Norge. Han døde i Langå 27. mars 1934.